

Handläggare
Stefano Prestinoni
Telefon: 08 508 240 30

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd

Verksamhetsplan 2019 för Skärholmens stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Verksamhetsplan inklusive bilagor och budget för år 2019 godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen och stadens revisorer
2. Nämnden godkänner förvaltningens förslag till resultatenheter.
3. Nämnden begär budgetjustering om 1,5 mkr för åtgärder för introduktionsförskola.
4. Nämnden begär budgetjustering om 1,0 mkr för vägledningen kemikaliesmart förskola.
5. Nämnden begär budgetjustering om 5,4 mkr för aktivitetscenter.
6. Nämnden begär budgetjustering om 0,8 mkr för tryggt mottagande i hemmet.
7. Nämnden ansöker om hos kommunstyrelsen om 1,4 mkr för kompetensutvecklingsinsatser.
8. Nämnden begär budgetjustering om 1,0 mkr för medel för naturreservat.
9. Nämnden begär budgetjustering om 2,0 mkr för trygghetsskapande åtgärder.
10. Nämnden begär budgetjustering om 1,0 mkr för klimatinvesteringar.
11. Nämnden begär budgetjustering om 1,2 mkr för stimulansbidrag för ny gruppbostad i Sätra, Torvsätra 1.
12. Nämnden begär en investeringsbudget. En mer specifik redovisning sker i tertialrapport 1.
13. Nämnden anmäler omslutningsförändringar om 171,5 mkr.

Susanne Leinsköld
Stadsdelsdirektör

Stefano Prestinoni
Administrativ chef

Skärholmens stadsdelsnämnd

08 508 240 30

stefano.prestinoni@stockholm.se
stockholm.se

Innehållsförteckning

Inledning	4
1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla	8
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	10
1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i	13
1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige	17
1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet	20
1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande	27
2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt	30
2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv	31
2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov	32
2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet	33
2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring	34
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	37
3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden	39
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	40
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	41
Uppföljning av ekonomi	46
Nämndens ekonomiska förutsättningar	46
Investeringar	49
Försäljningar av anläggningstillgångar	50
Resultatenheter	50
Verksamhetsprojekt (driftprojekt)	50
Budgetjusteringar	50
Omslutningsförändringar	51
Medel för lokaländamål	52
Övriga ekonomiska redovisningar	52

Systematiskt kvalitetsarbete	52
Övrigt.....	55

Bilagor

Bilaga 1: Bilaga 01 - Sdn24

Bilaga 2: Bilaga 02 - ub001a_516

Bilaga 3: Bilaga 03 - Plan för upphandling 2019

Bilaga 4: Bilaga 04 - Ansökan medel för klimatinvesteringar 2019

Bilaga 5: Bilaga 05 - Kompetensförsörjningsplan

Bilaga 6: Bilaga 06 - Pågående och planerade digitaliseringsprojekt 2019

Bilaga 7: Bilaga 07 - Ansökan medel trygghetskapande åtgärder 2019

Bilaga 8: Bilaga 08 - Ansökan medel kompetensutveckling språkutveckling

Bilaga 9: Bilaga 09 - Ansökan medel kompetensutveckling lågaffektivt bemötande

Bilaga 10: Bilaga 10 - Ansökan medel kompetensutveckling nätverksorienterat arbetssätt

Bilaga 11: Bilaga 11 - Ansökan medel för introduktionsförskola 2019

Bilaga 12: Bilaga 12 - Fryshuset verksamhetsplan 2019

Bilaga 13: Bilaga 13 - System för internkontroll

Bilaga 14: Bilaga 14 - Väsentlighets- och riskanalys samt internkontrollplan 2019

Bilaga 15: Bilaga 15 - Ansökan om medel för genomförandet av vägledningen kemikaliesmart förskola

Inledning

Stockholms stads budget är överordnad och styrande för stadens verksamheter. Samtliga nämnder ska i enlighet med stadens regler för ekonomisk förvaltning upprätta en egen verksamhetsplan med utgångspunkt från den budget som kommunfullmäktige fastställt. Nämnderna har till uppgift att genomföra sina verksamheter inom ramen för kommunfullmäktiges budget.

Verksamhetsplanen för Skärholmens stadsdelsnämnd utgår från kommunfullmäktiges budget för 2019 och de tre inriktningsmålen:

1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla
2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt
3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Nämnden har i sin verksamhetsplan tagit fram nämndmål som är specifika och mätbara och bedöms bidra till inriktningsmålen måluppfyllelse med tillhörande aktiviteter.

Skärholmens stadsdelsnämnd

I Skärholmens stadsdelsnämndsområde ingår de fyra stadsdelarna Bredäng, Sätra, Skärholmen och Vårberg. Här bor cirka 37 000 människor. Nästan hälften av befolkningen är utrikesfödda och lägger man till invånarna med två utrikesfödda föräldrar uppgår siffran till cirka 70 %. Befolkningen i arbetsför ålder, 20-64 år, är cirka 61 % jämfört med Stockholms stad som är cirka 63 %.

Den öppna arbetslösheten uppgår till cirka 5,2% vilket kan jämföras med cirka 2,9 % i Stockholms stad som helhet. För de som arbetar uppgår medelinkomsten till cirka 237 000 kr, motsvarande i Stockholms stad är cirka 364 000 kr. Arbetstillfällena inom stadsdelsnämndsområdet domineras av handel samt vård och omsorg. Ohälsotalen bland befolkningen har minskat de senare åren men är fortsatt höga jämfört med snittet i staden.

Stadsdelsnämnden ansvarar för kommunal förskoleverksamhet, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg, socialpsykiatri, budget- och skuldrådgivning, familjerätt, fritidsverksamhet och kultur- och föreningsbidrag. Nämnden ansvarar även för samhällsplanering, parkverksamhet och stadsmiljö, ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder. Nämndens budget för 2019 uppgår till 1203,9 mnkr.

Nedan redovisas kortfattat vad nämndens verksamheter ska uppnå under året. Inom ramen för respektive inriktningsmål redogörs också för hur nämnden avser att arbeta med de direktiv som rör samverkan med andra nämnder och bolag. Ett tydligt fokus på kärnverksamhet är prioriterat för att uppnå största måluppfyllelse i de av kommunfullmäktige beslutade inriktningsmålen.

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Att fler människor ska bli självförsörjande är en fortsatt viktig prioritering och inom ramen för uppdraget sker samverkan med flera aktörer. För att uppfylla målet att få fler personer som står långt ifrån arbetsmarknaden i arbete, utvecklas samarbetet med Jobbtorg, Arbetsförmedlingen och andra lokala aktörer. För att öka möjligheterna för fler personer med funktionsnedsättning att komma i arbete kommer nämnden att samverka med arbetsmarknadsförvaltningen och socialförvaltningen.

Arbetet med samhällsvägledning för nyanlända stärks och särskilt fokus ligger på att de ska fullfölja etableringsprogrammet, vara självförsörjande och att de ska få stöd i att hitta ett eget boende.

Att verka för en ökad upplevd trygghet i stadsdelsnämndsområdet är prioriterat under 2019. Skärholmen ska upplevas som en trygg, säker och attraktiv stadsdel att vistas i. Trygghetshöjande insatser genomförs i samverkan med medborgare, polis, trafiknämnden, Svenska bostäder, Stockholmshem och andra fastighetsbolag samt det lokala Brottsförebyggande rådet (BRÅ) och andra aktörer i civilsamhället. Relationsvåldscenter Sydväst, (RVC), drivs i samverkan med Älvsjö samt Hägersten-Liljeholmen stadsdelsförvaltningar. Medborgarvårdarnas arbete fokuseras fortsatt till Vårberg för att stärka den upplevda tryggheten samt tilliten till förvaltningen. Nämnden verkar också för att Torsdagsklubben eller motsvarande i Vårbergs centrum ska kunna fortsätta i annan regi samt inleder ett samarbete med Stadsmuseet kring kulturprogram och aktiviteter i Vårberg för ökad upplevelse av trygghet, delaktighet, identitet och igenkänning i den lokala historien. Medborgardialog om upprustning av Sättradalsparken genomförs med utgångspunkt från den lokala parkplanen och med fokus på trygghet. Ombyggnationen av Vårgården, utifrån dialogen om ökad trygghet från 2018, påbörjas under året.

I samarbete med kommunstyrelsen kommer nämnden utreda möjligheterna att stadens ordningsvakter får ett större område att verka på. Behovet av kameraövervakning på otrygga platser utreds tillsammans med trafiknämnden och polisen. Arbetet med de tre befintliga platssamverkansforumen runt centrummiljöer, så kallade BIDS, ska förstärkas och utvecklas för att fler aktörer ska involveras.

Nämnden erbjuder en trygg och likvärdig förskoleverksamhet med jämn och hög pedagogisk kvalitet. Genom en fortsatt prioritering på mindre förskoleenheter, som möjliggör ett nära pedagogiskt ledarskap och ett fokus på samarbete och kollegialt lärande för både chefer och pedagoger, får likvärdigheten och kvaliteten ett stort fokus. Verksamheten förmedlar och förankrar grundläggande demokratiska värderingar liksom respekt för mänskliga rättigheter vilket möjliggör för alla barn att nå sin fulla potential. I den förskollärlädda undervisningen är det fokus på kunskap där svenska språket, matematik och naturvetenskap är prioriterade områden. I samarbete med stadsdelsnämndsområdets skolor kommer en inventering av förskolebarnens svenskkunskaper att genomföras för att synliggöra vilka språkinsatser förskolan ska prioritera ytterligare. Införandet av introduktionsförskolan resulterar i att fler barn blir inskrivna i förskolan och blir därför ett fortsatt viktigt arbetssätt. Svenska språket är ett viktigt verktyg i integrationen och kompetensutvecklingsinsatser för medarbetare kommer att genomföras. Arbetet sker i nära samverkan med bland annat Jobbtorg och civilsamhället.

Både förskolan och den öppna förskolan samarbetar med socialtjänst, barnavårdscentral och fristående förskolor för att ge familjer stöd samt viktig och relevant samhällsinformation.

Ett arbete pågår för att höja förskolläartätheten och möjliggöra förskollärlädd undervisning. Genom samarbete med Södertörns högskola i projektet Centrum för professionsutveckling (CPU) förbättras möjligheten till högre kompetens och förskolläartäthet.

Förvaltningen fortsätter att ge tidiga och adekvata insatser till de boende i Skärholmen. De insatser som ges är evidensbaserade och stärker de skyddsfaktorer som finns.

Befintlig samverkan mellan skola, förskola, socialtjänst, fritidsverksamhet och polis stärks för att tidiga insatser och stöd kan ges till barn i behov av detta. Allvarssamtal inom 48 timmar,

från det att det kommer till socialtjänstens kännedom att en ungdom misstänks för ett brott införs, och arbetet med sociala insatsgrupper utvecklas. Förstagångsföräldrar erbjuds ett utökad hembesöksprogram i samverkan med socialtjänst och BVC. Barns situation lyfts i utredningar som rör vuxna där det finns barn i familjen. I familjer där både barn och vuxna har insatser samordnas dessa och socialtjänsten har ett familjeorienterat arbetssätt. Arbetet med hemlöshet och barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden som pågått på förvaltningen under 2018 fortsätter.

De äldre inom stadsdelsnämndsområdet har en vardag med hög livskvalitet genom att exempelvis erbjudas utevistelse, sociala aktiviteter, mötesplatser och kulturupplevelser. Aktivitetscenter för äldre utgör viktiga sociala mötesplatser och verksamheten och utbudet för dessa ska utvecklas och utökas. Som första stadsdelsnämnd kommer all verksamhet inom äldreomsorgen att vara Silviahems-certifierad. Språket är en viktig del i bemötandet och kompetensutvecklingsinsatsen inom svenska språket för medarbetare inom omsorgen om äldre och funktionsnedsatta fortsätter.

Personer med funktionsnedsättning har inflytande och lever självständiga liv utifrån sina förutsättningar. Utvecklingen och implementeringen av det pedagogiska ramverket för medarbetare inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning fortsätter och ett utbildningsmaterial för medarbetare inom myndighetsutövningen tas fram om anpassad kommunikation för målgruppen.

Utifrån stadens program för jämställdhet, tillgänglighet och delaktighet, barnets rättigheter och HBTQ-frågor arbetar förvaltningen med att säkerställa lika rättigheter och möjligheter för medborgarna.

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Nämnden ska i samarbete med Stockholm business region utreda hur näringslivet kan stärkas i Skärholmen, framförallt i samband med kommande exploatering och stadsutveckling. Ett fokusområde blir det lokala näringslivet i Vårberg.

Stadsplaneringen utgår från att bygga attraktivt, funktionsblandat och utifrån verksamheternas olika behov. Inom ramen för stadsbyggnadsprojektet Fokus Skärholmen säkerställs att tillräckligt med förskoleplatser samt boenden för äldre och personer med funktionsnedsättning tillförs. Arbetet sker i nära dialog med stadens centrala projektledning, lokala aktörer samt genom en rad olika aktiviteter med syfte att fånga upp synpunkter och önskemål från medborgarna, pensionärsrådet och rådet för funktionshinderfrågor i Skärholmen.

Ett modernt och attraktivt utbud av kultur i förskolor, öppna förskolor, parklekar och fritidsverksamheter, för äldre samt personer med funktionsnedsättning som speglar den mångfald som finns i stadsdelsnämndsområdet erbjuds. Fritidsverksamheten anpassar sitt utbud efter ungas behov och önskemål om vad som ger en meningsfull fritid. Nämnden kommer att fortsätta verka för idéburet offentligt partnerskap (IOP) i samverkan med ideella organisationer för att 127-festivalen, som utvecklats och genomförs av ungdomar, ska ha ett attraktivt och roligt innehåll för ungdomar i stadsdelsnämndsområdet under loven. I syfte att öppna en filial till Stadsmuséet i Vårberg kommer nämnden att samverka med Stadsmuséet. En utredning pågår för att undersöka möjligheterna till att genomföra en äldrefestival.

Nämnden kommer under året att påbörja upphandlingen av fritidsverksamheten då nuvarande avtal löper mot sitt slut.

Det lokala kulturarbetet utvecklas genom samarbete med olika aktörer. Förskolebarn och deras familjer introduceras till musikupplevelser och instrument genom musiksatsningen El Sistema. För att främja stadsdelsnämndsområdets sverigefinländares möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige kommer nämnden under året att erbjuda ett antal aktiviteter tillsammans med stadsdelsnämnderna i Älvsjö och Hägersten-Liljeholmen.

Stockholm är en av världens mest tillgängliga huvudstäder, vilket varit ett prioriterat område under många år. Det arbetet fortsätter i Skärholmen när nya parker, badplatser och parkvägar anläggs. Tillgängligheten till Sätterskogens naturreservat ska vidareutvecklas för att fler ska kunna ta del av naturen. Slyröjning ska göras på de platser som upplevs som otrygga och där mycket folk rör sig. 2018 års belysningsprojekt utvärderas och planer för ytterligare belysning utreds i samband med utveckling av spontanidrott i Bredäng. Med utgångspunkt i översiktsplanens strategiska samband fortsätter utvecklingen av en "grön väg" som uppmuntrar till rörelse, lek och integration mellan bostads- och stadsdelsområden.

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Nämndens ekonomi är i balans och det är fokus på kärnverksamheterna som är kostnadseffektiva och anpassade dels till målgruppernas behov, dels till gällande lagstiftning samt stadens riktlinjer. Ekonomiarbetet präglas av ett helhetstänk med gemensamt ansvar bland verksamhetsområdena för att bidra till en ekonomi i balans.

Nämnden är en attraktiv och ansvarstagande arbetsgivare. Ett modernt ledarskap präglar arbetsplatsen där fokusområden för 2019 blir språksatsningar för medarbetare inom äldreomsorgen, hemtjänsten och omsorgen om personer med funktionsnedsättning, minskad sjukfrånvaro, rätt till heltid samt fortsatt arbete enligt framtagen kompetensförsörjningsplan. Nämnden arbetar systematiskt för att ständigt förbättra och utveckla organisationens HR-processer. Under 2019 utvecklas arbetet med uppföljning och analys av respektive verksamhet. Nämnden ska ligga i framkant och därför sker omvärldsbevakning kontinuerligt på såväl arbetsmarknaden som samhället i stort.

Fokusområden under 2019 kommer att vara minskad sjukfrånvaro, förändringsledning för chefer, nya metoder för ledarförsörjning, teamutveckling samt nämndens karriärutvecklingsprogram.

Arbetet med att implementera stadens program för upphandling och inköp stärks. Under året påbörjas införandet av kategoristyrning, gemensamma arbetssätt, processer och systemstöd inom ramen för VINST projektet (Verktyg för upphandling och Inköp i Stockholms stad). För att vidareutveckla nämndens inköp och upphandling är samverkan med stadsledningskontoret och serviceförvaltningen viktig. Det gäller stöd i stadens gemensamma arbetssätt, systemstöd och utbildningar för inköp och upphandling.

Innovation, digitalisering och användandet av ny teknik är verktyg som används för att effektivisera och utveckla förvaltningens verksamheter. Nämnden kommer under året att ta fram en strategi för hur man avser att arbeta med digitalisering och Artificiell intelligens (AI). Viktiga samarbetspartners i arbetet blir bland annat andra stadsdelsnämnder, stadens Idésluss, Stockholm Digital Care samt Open Lab.

Nämnden säkerställer behovet av lokaler på ett kostnadseffektivt sätt genom en väl fungerande lokalförsörjningsprocess. Verksamhetens behov matchas kontinuerligt med ändamålsenliga och kostnadseffektiva lösningar. I samband med planeringsprocessen för nya

verksamhetslokaler sker nära samverkan med framförallt stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret och exploateringskontoret under lokalprojektens tidiga skeden.

KF:s inriktningsmål:

1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskunkaper är kort

Arbetet med att kvinnor och män ska vara självförsörjande är fortsatt prioriterat. Arbetet för de grupper som står långt från arbetsmarknaden kommer, tillsammans med relevanta aktörer, att intensifieras. Under året undersöks möjligheten till att de arbetsmarknadsinsatser som bedrivs inom förvaltningen överförs till verksamheten Aktivitetsplats. Aktivitetsplats är en verksamhet som drivs av samordningsförbundet (Försäkringskassa, Arbetsförmedling, landsting och Stockholms stad).

Nyanlända erbjuds samhällsvägledning och särskilt fokus ligger på att de ska fullfölja etableringsprogrammet, vara självförsörjande och att de ska få stöd i att hitta ett eget boende. Tillsammans med Skarpnäck och Södermalm stadsdelsförvaltningar kommer arbetet med uppsökande bostadsvägledning att utvecklas.

Förvaltningen kommer i samverkan med rådet för funktionshinderfrågor att kartlägga möjliga arbetssätt och potentiella samarbeten med civilsamhällets aktörer för att få fler personer med funktionsnedsättning i arbete. Förvaltningen samverkar med högskolor och universitet inom områdena förskola, socialtjänst, stadsutveckling och äldreomsorg. Centrum för professionsutveckling (CPU) fortsätter att utvecklas tillsammans med Farsta stadsdelsförvaltning.

Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i

Ett fokusområde under 2019 är att intensifiera arbetet för ökad upplevd trygghet i stadsdelsnämndsområdet. Arbetet sker tillsammans med flera olika aktörer som exempelvis fastighetsbolag och det lokala Brottsförebyggande rådet (BRÅ). Arbetet med de tre befintliga platssamverkansforumen ska förstärkas. Behovet av kameraövervakning på otrygga platser utreds tillsammans med trafikkontoret och polisen. Den lokala handlingsplanen mot våldsbejakande extremism revideras, medarbetare kompetensutvecklas och de befintliga rutinerna kring rapportering förtydligas och förbättras.

Investeringar för att öka den upplevda tryggheten utreds och genomförs. Slyröjning prioriteras på de platser som upplevs mörka och otrygga. Hinder tas bort för att öka tillgängligheten och förvaltningen samarbetar med trafikkontoret för att tillse att klotter tas bort så snart som möjligt.

I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige

Förvaltningen erbjuder en trygg och likvärdig förskoleverksamhet med jämn och hög pedagogisk kvalitet. Verksamheten förmedlar och förankrar grundläggande demokratiska värderingar liksom respekt för mänskliga rättigheter vilket möjliggör för alla barn att nå sin fulla potential. Prioriterade områden i arbetet för likvärdighet är att säkra pedagogernas kompetens, höja förskollärartätheten samt fördela resurser över förskolorna för att utjämna socioekonomiska skillnader.

I den förskoleläraleda undervisningen är det fokus på kunskap där svenska språket, matematik och naturvetenskap är prioriterade områden.

För att öka andelen inskrivna barn i förskolan utvecklas introduktionsförskolan. Förvaltningen fortsätter att erbjuda förskola på obekvämt arbetstid (OB) i samverkan med stadsdelsförvaltningarna i Älvsjö och Hägersten-Liljeholmen för att möjliggöra för vårdnadshavare att försörja sina familjer oavsett arbetstid.

I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet

Förvaltningen fortsätter att ge tidiga och adekvata insatser till de boende i Skärholmen. De insatser som ges är evidensbaserade och stärker de skyddsfaktorer som finns.

Arbetsätt för att hålla allvarssamtal med unga som misstänks för brott inom 48 timmar från det att det kommit till socialtjänstens kännedom ska utvecklas och arbetet med sociala insatsgrupper är fortsatt prioriterat.

Det arbete med hemlöshet och barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden som pågått under 2018 fortsätter.

I kontakt med förvaltningen möts invånarna av medarbetare som har kompetens kring våld i nära relation och/eller hedersrelaterat våld. Förvaltningens arbete med att säkerställa lika rättigheter och möjligheter och bidra till en hållbar utveckling tar sin grund i de fokusområden som finns i stadens program för jämställdhet, tillgänglighet och delaktighet, barnets rättigheter och HBTQ-frågor.

Förvaltningens arbete med barnperspektivet och barnrättsperspektivet, inom framförallt socialtjänstens myndighetsutövande delar, utvecklas och implementeras med utgångspunkt i barnkonventionen.

Delaktigheten för personer med funktionsnedsättning i utformningen av sina insatser, och i samhället, är ett prioriterat område. Implementeringen av det pedagogiska ramverket inom LSS-verksamheterna i egen regi inleds. Det pedagogiska ramverket ska leda fram till ökad kunskap hos medarbetarna om brukarnas funktionsnedsättningar, pedagogiska metoder samt en samsyn kring uppdraget.

I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande

Som första stadsdel kommer all verksamhet inom äldreomsorgen att vara Silviahemscertifierad. Under 2019 fortsätter förvaltningen att prioritera kompetensutveckling inom demens så att äldre invånare möts av medarbetare med hög kompetens i hela kedjan av äldreomsorg i egen regi.

Förvaltningen genomför en rad satsningar för att säkra att äldreomsorgen i egen regi kan möta framtidens utmaningar utifrån den demografiska utvecklingen med bibehållen hög kvalitet. Bland annat, i samarbete med Stockholm Digital Care, har ett arbete inletts med att utforma en testmiljö för välfärdsteknik på förvaltningens vård- och omsorgsboende i egen regi.

För att öka möjligheterna till möten och socialt umgänge för äldre kommer förvaltningen under 2019 att undersöka möjligheten till att skapa en äldrefestival. Verksamheterna på de aktivitetscenter som startades under 2017-2018 ska utvecklas. Under året inför förvaltningen också arbetssättet "Tryggt mottagande i hemmet".

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort

Förvaltningen fortsätter att arbeta för att alla kvinnor och män ska vara självförsörjande. Barns behov beaktas särskilt och i handläggningen av ekonomiskt bistånd ingår att ta hänsyn till barnperspektivet. Arbetet för att de prioriterade grupperna ska komma i arbete kommer att intensifieras under året och arbetet sker i samverkan med externa aktörer. Förvaltningen undersöker möjligheten att de arbetsmarknadsinsatser som bedrivs inom förvaltningen överförs till verksamheten Aktivitetsplats. Aktivitetsplats är en verksamhet som drivs av samordningsförbundet (Försäkringskassa, Arbetsförmedling, landsting och Stockholms stad). Förvaltningen fortsätter under året att satsa på att många ungdomar inom stadsdelsnämndsområdet ska få möjlighet till feriejobb.

I samverkan med rådet för funktionshinderfrågor gör förvaltningen en kartläggning över möjliga arbetsätt och potentiella samarbeten med civilsamhällets aktörer för att få fler personer med funktionsnedsättning i arbete. I samband med kartläggningen ses förutsättningarna för unga med funktionsnedsättning att ansöka och få ett feriejobb över.

Nyanlända erbjuds samhällsvägledning och särskilt fokus ligger på att de ska fullfölja etableringsprogrammet, vara självförsörjande och att de ska få stöd i att hitta ett eget boende. För att utveckla arbetet med uppsökande bostadsvägledning har förvaltningen tillsammans med Skarpnäck och Södermalm stadsdelsförvaltningar sökt och beviljats medel från Länsstyrelsen.

Förvaltningen samverkar med högskolor och universitet inom områdena förskola, socialtjänst, stadsutveckling och äldreomsorg. Centrum för professionsutveckling (CPU) fortsätter att utvecklas tillsammans med Farsta stadsdelsförvaltning. Mottagandet av studenter till den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) samt tilldelning av handledare organiseras med hjälp av VFU-samordnare.

Samhällsvägledning för nyanlända

Förvaltningen erbjuder samhällsvägledning för nyanlända med fokus på att öka tillgängligheten och kvaliteten i vägledningen. Målet är att de nyanlända ska fullfölja Arbetsförmedlingens etableringsprogram och vara självförsörjande med särskilt fokus på att hitta ett eget boende. Förvaltningen arbetar uppsökande med nyanlända och har informationsträffar med olika teman. Arbetsätt kommer att fortsätta utvecklas för att nå nyanlända och vägleda dem i olika frågor. Förvaltningen har tillsammans med Skarpnäck och Södermalm stadsdelsförvaltningar sökt och beviljats medel från Länsstyrelsen för att under 2019 och början av 2020 utveckla arbetet med uppsökande bostadsvägledning för nyanlända.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	5 %	2,8 %	Tertial
 Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	3,2 %	1,6 %	Tertial
 Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	2,1 %	1,1 %	Tertial
 Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	28 st	1 050 st	Tertial

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀			
Antal tillhandahållna platser för feriejobb	700 st	9 000 st	Tertial
Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	30 st	1 050 st	Tertial
Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	46	Tas fram av nämnden	Tertial
Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	700 st	9 000 st	Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla arbetet med samhällsvägledning för nyanlända, med särskilt fokus på att ge kunskaper om bostadssituationen.	2019-01-01	2019-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna stärka samverkan kring personer med olika funktionsnedsättningar och förbättra målgruppens möjligheter att komma in på arbetsmarknaden.	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

I Skärholmen är invånarna självförsörjande och vägen till arbete är kort

Beskrivning

Kvinnor och män

- är självförsörjande. De som är i behov av ekonomiskt bistånd får stöd att bli självförsörjande och är enbart beroende av ekonomiskt bistånd under en kortare period
- är i arbete. Prioriterade grupper är kvinnor, nyanlända, sjukskrivna och de som av sociala/medicinska skäl inte är i arbete. Samverkan med externa aktörer stärks för att nå målsättningen att dessa grupper kommer i arbete
- med funktionsnedsättning har ökade möjligheter att komma i arbete och det sker i samverkan med andra aktörer såsom arbetsmarknadsförvaltningen och socialförvaltningen
- har möjlighet att på ett enkelt sätt ta kontakt med socialtjänsten genom olika aktiviteter som till exempel öppen mottagning på medborgarkontoret
- har möjligheter och frihet att påverka sina egna liv, särskilt fokus ligger på att kvinnor i Vårberg och nyanlända är delaktiga i samhället och har möjlighet att själva påverka sin framtid, ekonomi, hälsa och sitt privatliv
- får ett mer självständigt liv då fler digitala arbetssätt införs
- som kommer i kontakt med förvaltningens verksamheter blir bemötta med respekt och det förekommer ingen diskriminering utifrån kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Flickor och pojkar

- lever i familjer med egen försörjning. Handläggningen av ekonomiskt bistånd har ett tydligt barnperspektiv och barns behov beaktas särskilt
- får möjlighet till arbetslivserfarenhet genom feriejobb.

Förväntat resultat

Högst 5 % av barn i stadsdelsnämndsområdet lever i familjer som har ekonomiskt bistånd

Högst 2,1 % av vuxna i stadsdelsnämndsområdet har långvarigt ekonomiskt bistånd

Minst 25 aspiranter har fått Stockholmsjobb

100 % av nyanlända kvinnor och män får ett personligt erbjudande om samhällsvägledning inom en månad från det att förvaltningen fått underlag över inflyttade till stadsdelsnämndsområdet

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel nyanlända kvinnor och män som får ett personligt erbjudande om samhällsvägledning inom en månad från det att förvaltningen har fått underlag över inflyttade till stadsdelsnämndsområdet	100 %		Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetsätt för att nå nyanlända kvinnor och män (egenbosatta, anhöriga och kommunanvisade) med erbjudande om samhällsvägledning utvecklas.	2019-01-01	2019-12-31
En kartläggning av medborgarkontorets arbetsprocesser genomförs och olika utvecklingsförslag identifieras med syfte att fler invånare ska kunna hantera digitala verktyg och därmed själva ombesörja sina ärenden.	2019-01-01	2019-12-31
Förbättrad mätning och uppföljning av antal personer med funktionsnedsättning som får arbete utreds.	2019-01-01	2019-12-31
I samarbete med rådet för funktionshinderfrågor gör förvaltningen en kartläggning över möjliga lokala arbetsätt för att få fler personer med funktionsnedsättning i sysselsättning. Kartläggningen görs tillsammans med förvaltningens verksamheter för personer med funktionsnedsättning.	2019-01-01	2019-12-31
I syfte att uppnå en ekonomisk jämställdhet arbetar förvaltningen för att fler kvinnor ska komma ut i arbete och bli självförsörjande.	2019-01-01	2019-12-31
I syfte att uppnå en jämnare fördelning av makt och inflytande mellan kvinnor och män säkerställer förvaltningen att alla kvinnor och män får personliga erbjudanden om samhällsvägledning.	2019-01-01	2019-12-31
Inom ramen för samhällsvägledning för nyanlända utvecklar förvaltningen arbetsätt och vägleder nyanlända i bostadsfrågor.	2019-01-01	2019-12-31
Inom ramen för samhällsvägledning för nyanlända, utvecklar förvaltningen samarbetet med representanter för civilsamhället och/eller andra aktörer som exempelvis arbetsförmedlingen avseende etableringsfrämjande aktiviteter för nyanlända kvinnor, män, flickor och pojkar.	2019-01-01	2019-12-31
Möjligheten att arbetsmarknadsinsatserna som bedrivs inom förvaltningen överförs till samordningsförbundets nystartade verksamhet Aktivitetsplats undersöks.	2019-01-01	2019-06-30
Möjligheterna för unga med funktionsnedsättning att få ett feriejobb stärks.	2019-01-01	2019-12-31
Tillsammans med rådet för funktionshinderfrågor utvecklar förvaltningen former för samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen med målet att få fler personer med funktionsnedsättning i arbete, studier och praktik.	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

Nämnden samverkar med högskolor och universitet

Beskrivning

Förvaltningens verksamheter

- håller hög kvalitet genom användning av evidensbaserade metoder och samarbete med

högskolor och universitet

- säkrar kompetensförsörjningen och ökar rekryteringsbasen genom att erbjuda praktikplatser för olika yrkesgrupper.

Förväntat resultat

Minst 46 tillhandahållna praktikplatser för verksamhetsförlagd utbildning

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Antal tillhandahållna praktikplatser för verksamhetsförlagd utbildning för förskollärare (VFU)	30 st		År
Antal tillhandahållna praktikplatser för verksamhetsförlagd utbildning för sjuksköterskor och paramedicinare (VFU)	4 st		År
Antal tillhandahållna praktikplatser för verksamhetsförlagd utbildning för socionomer (VFU)	12 st		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskoleverksamheten fortsätter samarbetet med Södertörns högskola i projektet CPU – Centrum för professionsutveckling.	2019-01-01	2019-12-31
Förskoleverksamheten påbörjar en dialog med Stockholms Universitet om kluster för verksamhetsförlagd utbildning.	2019-01-01	2019-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i

Invånarna har tillgång till trygga, säkra och välsköta utemiljöer som är utformade så att alla kan nyttja dem.

Ett av förvaltningens fokusområden under 2019 är att ytterligare intensifiera arbetet för ökad upplevd trygghet i stadsdelsnämndsområdet. Arbetet kommer att ske i samverkan med flera olika aktörer så som fastighetsbolag och det lokala Brottsförebyggande rådet (BRÅ) och omfattar till exempel brottsförebyggande arbete och trygghetsskapande investeringar. För att stärka samverkan med polisen kommer en ny samverkansöverenskommelse ingås. För att utreda möjligheterna till att stadens ordningsvakter får ett större område att verka på samarbetar förvaltningen med kommunstyrelsen. Behovet av och möjligheten till kameraövervakning på otrygga platser utreds tillsammans med trafikkontoret och polisen. Ytterligare arbetssätt för att stärka den upplevda tryggheten samt tilliten till förvaltningen är medborgarvärdarnas arbete som fokuseras till Vårberg.

Invånarna har likvärdiga möjligheter för synpunktsinlämning kring utformning av sin närmiljö. Förvaltningen erbjuder lättillgängliga och digitala arenor/kanaler/plattformar så som Tyck till-appen, medborgardialoger, trygghetsvandringar och tillgänglighetsinventeringar. Arbetet med de tre etablerade platssamverkansforumen i centrummiljöer stärks och förvaltningen verkar för att flera aktörer involveras i dem. Förslag och synpunkter från invånare och lokala aktörer beaktas vid investeringar i utemiljöer.

I stadsdelsnämndsområdet är det rent och välskött. Förvaltningen slyröjer otrygga och mörka platser och arbetar för att ta bort hinder för att öka tillgängligheten. Förvaltningen stärker samarbetet med trafikkontoret för att bidra till att klotter tas bort så snabbt som möjligt. Dialogen kring upprustningen av Sättradalsparken förväntas bidra till att parken kan utvecklas

som trygg, attraktiv, tillgänglig och levande plats. Upprustningen av Vårgården inleds under året, med grund i 2018 års dialogprocess för ökad trygghet i Vårberg.

Lokal handlingsplan för arbetet mot våldsbejakande extremism

Den lokala handlingsplanen mot våldsbejakande extremism revideras i samband med tertiärrapport 1 och i samråd med den centrala samordnaren samt andra aktörer. Arbetet med handlingsplanen utgår från forskning och lokala lägesbilder. För att utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism och barn som vistas i miljöer där våldsbejakande extremism förekommer kompetensutvecklas förvaltningens medarbetare och de befintliga rutinerna kring rapportering förtydligas och förbättras. För att säkerställa att ekonomiska bidrag eller tillgång till lokaler inte går till någon aktör som uppmuntrar till eller möjliggör våldsbejakande extremism tar förvaltningen fram en rutin för uppföljning och utvärdering av bidrag till föreningar.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel genomförda åtgärder inom ramen för risk- och sårbarhetsanalys (RSA)	100 %	100 %	År
 Andel stockholmare som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	77 %	77 %	År
 Stockholmarnas nöjdhet med renhållning och städning	68 %	71 %	År
 Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden	68 %	71 %	År
 Stockholmarnas nöjdhet med stadsmiljön	85 %	88 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med bostadsbolagen och stadsdelsnämnderna utveckla samverkan mot våldsbejakande extremism.	2019-01-01	2019-08-31
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna inventera behovet och lämplig geografisk placering av nya parklekar.	2019-01-01	2019-12-31
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda möjligheterna och de ekonomiska konsekvenserna för fler parklekar med djur i staden.	2019-01-01	2019-12-31
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna verka för att utreda vilka områden som kan läggas till - och utöka redan godkända områden – som platser där stadens ordningsvakter verkar för att skapa trygghet för medborgarna.	2019-01-01	2019-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden och i samverkan med polis och fritidsverksamhet inrätta och bidra till lokala operativa samverkansforum för barn i behov av samlade insatser från skola och socialtjänst.	2019-01-01	2019-12-31
 Trafiknämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda möjligheterna till utveckling av Stockholms stadsmiljöer genom exempelvis brukaravtal för skötsel av parklekar eller stadsodling.	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

Skärholmen är tryggt och säkert

Beskrivning

Flickor, pojkar, kvinnor och män

- är trygga, det preventiva arbetet sker på flera olika sätt, bland annat genom samverkan mellan socialtjänst, polis, skola och förskola
- upplever att de har en stadsmiljö som är trygg, attraktiv och säker där kriminalitet och otrygghet motverkas genom åtgärder som bygger in trygghet i stadsmiljön. Arbetet sker i samverkan med trafiknämnden och andra aktörer
- upplever att nedskräpning och skadegörelse i parker, naturmiljöer och på lekplatser åtgärdas skyndsamt, inom 24 timmar efter att anmälan upprättats
- har tillgång till offentliga rum, såsom parker och torg samt centrummiljöer som är välkommande, trygga, tillgängliga, levande och av hög kvalitet. För att möjliggöra detta stärks bland annat arbetet med de tre platssamverkansforum som finns i stadsdelsnämndsområdet
- upplever att de kan lita på andra människor i den stadsdel där de bor. Invånarna nås av lättillgänglig och korrekt information om socialtjänstens uppgifter och arbetssätt, i syfte att minska fördomar och misstroende mot myndigheter
- är genom dialog delaktiga i arbetet med utveckling av parker där förvaltningen särskilt beaktar barnens, äldres och personer med funktionsnedsättnings perspektiv med specifikt fokus på trygghet
- som kommer i kontakt med förvaltningens verksamheter blir bemötta med respekt och det förekommer ingen diskriminering utifrån kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Förväntat resultat

Minst 77 % upplever trygghet i den stadsdel där man bor

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetet kring våldsbejakande extremism och barn som vistas i miljöer där våldsbejakande extremism förekommer utvecklas genom att bland annat öka kompetensen hos medarbetarna och förbättra rutinerna kring rapportering.	2019-01-01	2019-12-31
Arbetet med de befintliga platssamverkansforumen (BIDs) i Sättra, Vårberg och Bredäng förstärks och förvaltningen verkar för att fler aktörer involveras i forumen.	2019-01-01	2019-12-31
Arbetet med det lokala Brottsförebyggande rådet (BRÅ) inklusive medborgarmöten utvecklas för att stärka det brottsförebyggande och trygghetskapande arbetet.	2019-01-01	2019-12-31
Det nya ANDT (alkohol, narkotika, doping och tobak) programmet sprids och implementeras i förvaltningen.	2019-01-01	2019-12-31
Dialog genomförs vid parkinvesteringar. I dialogen beaktar förvaltningen särskilt barns, äldres och personer med funktionsnedsättnings perspektiv med särskilt fokus på trygghet.	2019-01-01	2019-12-31
En ny samverkansöverenskommelse med polisen ingås och samverkan stärks därmed.	2018-01-01	2019-12-31
En översyn görs för att se hur förvaltningens deltagande kan öka i de olika stadsdelsdagarna.	2019-01-01	2019-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
För ökad tillit mellan invånare verkar förvaltningen för att stärka lokalsamhället (civilsamhälle, näringsliv och invånare) och stöttar organiseringen av nattvandring, grannsamverkan samt aktiviteter som gör att invånarna träffas och lär känna varandra. Särskilt fokus ligger på Vårberg.	2018-01-01	2019-12-31
För ökad upplevelse av trygghet, delaktighet, identitet och igenkänning i den lokala historien samverkar förvaltningen med Stadsmuséet kring kulturprogram och aktiviteter i Vårberg.	2019-01-01	2019-12-31
Handlingsplanen mot våldsbejakande extremism revideras.	2018-01-01	2019-12-31
I samarbete med trafikkontoret och polisen utreder förvaltningen behovet och möjligheten till kameraövervakning på otrygga platser.	2019-01-01	2019-12-31
I syfte att få mer kunskap om bakomliggande orsaker till skillnader mellan könen gällande den upplevda otryggheten, genomför förvaltningen fördjupande undersökningar och utreder även möjligheten till förbättrad mätning och uppföljning av trygghetsarbetet som sker inom stadsdelsnämndsområdet.	2019-01-01	2019-12-31
I syfte att säkerställa att ekonomiska bidrag eller tillgång till lokaler inte går till någon aktör som uppmuntrar till eller möjliggör våldsbejakande extremism tar förvaltningen fram en rutin för uppföljning och utvärdering av bidrag till föreningar.	2018-01-01	2019-12-31
Kris- och beredskapsövningar genomförs inomförvaltningen.	2018-01-01	2019-12-31
Samarbetet kring trygghet med de kommunala bostadsbolagen Stockholmshem och Svenska bostäder samt andra fastighetsägare i Skärholmens stadsdelsnämndsområde utvecklas.	2018-01-01	2019-12-31
Samverkan med polisen kring hanteringen av olagliga bosättningar utvecklas.	2019-01-01	2019-12-31
Trygghetsinventeringar och vandringar genomförs med invånare, polis, civilsamhället, fastighetsägare och andra lokala aktörer. Syftet är att inhämta ytterligare kunskap om otrygga platser och vilka åtgärder som kan förväntas ge effekt på den upplevda tryggheten.	2019-01-01	2019-12-31
Trygghetsskapande investeringar i den fysiska miljön genomförs med utgångspunkt i trygghetsinventeringar och trygghetsvandringar.	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål: Skärholmens offentliga rum är välskötta

Beskrivning

Flickor, pojkar, kvinnor och män

- upplever att stadsdelsnämndsområdet är välskött och rent
- har tillgång till parker, parkvägar och badplatser som är välkommande, tillgängliga, trygga och levande
- har tillgång till ett rikt utbud av möjligheter för utomhusvistelse, vardagsmotion och sociala aktiviteter så som attraktiva spontanidrottsplatser och lokala kulturupplevelser i sin närmiljö
- har möjlighet att lämna synpunkter kring utformningen av sin närmiljö. Inom områden som lämpar sig för deltagandeprocesser sker medborgardialoger med utgångspunkt från den lokala parkplanen och det lokala utvecklingsarbetet
- har tillgång till digitala och lättillgängliga kanaler för dialog och andra former av synpunktsinlämning
- som kommer i kontakt med förvaltningens verksamheter blir bemötta med respekt och det förekommer ingen diskriminering utifrån kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk

tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Förväntat resultat

Minst 68 % är nöjda med renhållning och städning

Minst 68 % är nöjda med skötsel av park- och grönområden

Minst 85 % är nöjda med stadsmiljön

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andelen nöjda med städning av nedskräpade platser och tömning av överfulla papperskorgar	50 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
För att öka möjligheterna till stadsodling i parker samverkar förvaltningen med trafiknämnden.	2019-01-01	2019-12-31
Förbättrad användning av digitala verktyg vid medborgardialog kopplat till investeringar i park och naturområden utreds.	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen ser över och uppdaterar skyltar i samtliga parklekar.	2019-01-01	2019-12-31
I samarbete med trafiknämnden utreds möjligheten att utveckla skadedjursbekämpningen i området.	2019-01-01	2019-12-31
Kommunikationen kring stadens städgaranti och möjligheter för synpunktsinlämning så som Tyck till-appen förstärks.	2019-01-01	2019-12-31
Medborgardialog om upprustning av Sättradalsparken genomförs med utgångspunkt från den lokala parkplanen.	2019-01-01	2019-12-31
Rådet för funktionshinderfrågor tar i samarbete med förvaltningen fram en checklista för tillgängliggörandet av möten som arrangeras av nämnden/förvaltningen såsom medborgarmöten och medborgardialoger.	2019-01-01	2019-12-31
Samverkan sker med idrottsnämnden, exploateringsnämnden, samt miljö- och hälsoskyddsnämnden i arbetet med att underlätta för nyetablering av bastuflostrar eller andra typer av bastuanläggningar.	2019-01-01	2019-12-31
Åtgärder för ökad tillgänglighet i stadsmiljön utreds och genomförs i samarbete med rådet för funktionshinderfrågor.	2019-01-01	2019-12-31
Översättning av utvalda kommunikationsmaterial till engelska och andra relevanta språk utreds.	2019-01-01	2019-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige

Förvaltningen erbjuder en trygg och likvärdig förskoleverksamhet med jämn och hög pedagogisk kvalitet där mötet mellan pedagog och barn är en betydande faktor. Prioriterade områden i arbetet för likvärdighet är att säkra pedagogernas kompetens, höja förskollärartätheten samt fördela resurser över förskolorna. Prioriteringarna utgår från analyser av identifierade förbättringsåtgärder och utvecklingsbehov med fokus på ökad måluppfyllelse av barnens utveckling och lärande.

I den förskollärlädda undervisningen är matematik, naturvetenskap och språk prioriterade områden för att lägga en god grund för det livslånga lärandet. I samarbete med skolorna i stadsdelsnämndsområdet kommer en inventering av förskolebarnens svenskakunskaper att

genomföras för att synliggöra vilka språkinsatser förskolan ska prioritera ytterligare. Förskolornas pedagogiska inne- och utemiljö utvecklas utifrån barnens behov och intresse.

Förvaltningen erbjuder förskola på obekvämt arbetstid (OB) i samverkan med stadsdelsförvaltningarna i Älvsjö och Hägersten-Liljeholmen för att möjliggöra för vårdnadshavare att försörja sina familjer oavsett arbetstid. För att öka andelen inskrivna barn i förskolan utvecklas introduktionsförskolan i samverkan med bland andra stadsdelsmammor och svenska för invandrare (SFI).

Förskoleverksamheterna påbörjar implementeringen av den handlingsplan, riktad till barnskötare och förskollärare, som tagits fram för att förbättra deras arbetssituation.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare)	40 %	41 %	Tertial
 Andel nöjda föräldrar till barn i förskolan	84 %	90 %	År
 Antal barn per grupp	16	16	Tertial
 Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,9	4,9	Tertial
 Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,8	3,8	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda sommarkolloversamhetens avgiftsmodell, både gällande dygnsavgiften per barn och de inkomstspann som ligger till grund för de olika avgiftsnivåerna	2019-01-01	2019-12-31
 Utbildningsnämnden ska i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna utveckla arbetsätt och rutiner för att säkerställa att utbildningsnämndens samordningsansvar för elever med upprepad och längre frånvaro är väl fungerande oavsett huvudman	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

Skärholmens förskolebarn når sin fulla potential i en trygg förskola med hög pedagogisk kvalitet

Beskrivning

Flickor och pojkar

- har en trygg och likvärdig förskoleverksamhet som håller hög pedagogisk kvalitet i en för barnen stimulerande inne- och utemiljö
- deltar i kontinuerligt förskollärlärd undervisning
- medverkar i en verksamhet där digital kompetens, matematik, naturvetenskap och språkutveckling är prioriterade områden för att lägga en god grund för det livslånga lärandet
- är i en förskoleverksamhet som förmedlar och förankrar grundläggande demokratiska värderingar liksom respekt för mänskliga rättigheter, särskilt barns rättigheter utifrån barnkonventionen
- som kommer i kontakt med förvaltningens verksamheter möts av medarbetare med kunskap om våld i nära relationer och/eller hedersrelaterat våld. Deras vårdnadshavare får information om var de kan vända sig för råd och stöd

- har en förståelse för den digitalisering de möter i vardagen och utvecklar ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik
- deltar i en förskoleverksamhet där barnen ingår i mindre sammanhang och alla kan göra sin röst hörd, bli sedda och bekräftade
- har en trygg och säker miljö med tillgång till rätt stöd och individuella insatser där förskolan samverkar med vårdnadshavare, socialtjänst och skola
- har tillgång till barnomsorg på obekvämt arbetstid som underlättar möjligheten till full sysselsättning för vårdnadshavare
- med särskilda behov får det stöd de behöver i förskolan.

Övrigt

- förskolans reviderade läroplan innebär att barnen deltar i en verksamhet i vilken det tydligt framgår vad som förväntas av förskollärare och arbetslag och där omsorg, utveckling och lärande utgör en helhet
- enligt nya bestämmelser i skollagen utses en skolchef för förskoleverksamheten och förskolechefer benämns rektorer
- satsningar på förskollärares och förskolechefer/rektorer pedagogiska ledarskap är avgörande för att upprätthålla den pedagogiska kvaliteten
- vårdnadshavare till barn som ännu inte deltar i förskoleverksamhet välkomnas till introduktionsförskolans och öppna förskolans verksamheter och får kunskap om vad förskoleverksamhet är samt vilka former av verksamheter som finns att tillgå.

Förväntat resultat

Förskolorna uppnår minst nivå 3,4 inom området barns språkliga och kommunikativa utveckling i kvalitetsindikatorn (självvärdering inom läroplansuppdraget)

Förskolorna uppnår minst nivå 3,4 inom området pedagogisk miljö och material i kvalitetsindikatorn (självvärdering inom läroplansuppdraget)

Andel förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare) 40 %

Andel nöjda föräldrar till barn i förskolan 84 %

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel vårdnadshavare som upplever att barnen på förskolan ges lika möjligheter att utvecklas oberoende av kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning	88 %		År
Antalet avdelningar som saknar förskollärare	0		Tertial
Pedagogisk miljö och material i kvalitetsindikatorn (självvärdering inom läroplansuppdraget)	3,4		År
Språklig och kommunikativ utveckling i Kvalitetsindikatorn (självvärdering inom läroplansuppdraget)	3,4		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Barnomsorg på obekvämt arbetstid erbjuds vilket möjliggör full sysselsättning för vårdnadshavare.	2019-01-01	2019-12-31
De öppna förskolorna marknadsför att de är HBTQ-certifierade.	2019-01-01	2019-12-31
Förskoleverksamheterna använder sig av natur och spontanidrottsplatser i närmiljön.	2019-01-01	2019-12-31
Förskoleverksamheterna arbetar för en jämställd förskola och utvecklar	2019-01-01	2019-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
gemensamma arbetssätt med arbetsmetoden "Sjuan". Analysarbetet fokuserar kring förskolornas pedagogiska miljö och språkarbetet.		
Förskoleverksamheterna för en dialog med barnen om barnens rättigheter genom boken Barnens planet.	2019-01-01	2019-12-31
Förskoleverksamheterna påbörjar implementering av den handlingsplan, riktad till barnskötare och förskollärare, som tagits fram för att förbättra deras arbetssituation.	2019-09-01	2019-12-31
Förskoleverksamheterna påbörjar implementering av nya läroplanen för förskolan, LpFö18.	2019-01-01	2019-12-31
Förskoleverksamheterna utvecklar samarbetet med socialtjänst och skola för att främja ett ökat kunskapsutbyte.	2019-01-01	2019-12-31
Förskoleverksamheternas arbete med inkludering av alla barn utvärderas.	2019-01-01	2019-12-31
Förskoleverksamheternas digitala lärmiljö utvecklas för att förstärka och fördjupa barnens utforskande.	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningens verksamheter, bland annat introduktionsförskolan, informerar vårdnadshavare om förskolans betydelse för barns utveckling.	2018-01-01	2019-12-31
Medel söks för befintlig introduktionsförskola enligt anvisningar i budget.	2019-01-01	2019-12-31
Samtliga medarbetare inom förskolan får kompetensutveckling om Barnkonventionen.	2018-01-01	2019-12-31
Samtliga medarbetare inom förskolan genomför w ebbutbildning om Våld i nära relationer.	2019-01-01	2019-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet

Förvaltningen arbetar fortsatt med att ge så tidiga och adekvata insatser som möjligt till framförallt barn och unga. De insatser som ges är evidensbaserade och stärker de skyddsfaktorer som finns. Ett separat arbetsutskott inom förvaltningen bildas utifrån överenskommelsen om samverkan kring barn i behov av särskilt stöd (BUS). Förvaltningen kommer att utveckla arbetssätt för att hålla allvarssamtal med unga som misstänks för brott inom 48 timmar från det att det kommit till socialtjänstens kännedom, och arbetet med sociala insatsgrupper är fortsatt prioriterat.

Barn med omfattande skolfrånvaro får genom insatser som samordnas med skolan en stabil skolsituation. Genom skolsociala team, som vidareutvecklas under året, får barn som riskerar ej godkända betyg stöd för att klara sin skolgång.

Arbetet med det projekt kring hemlöshet och barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden som pågått på förvaltningen under 2018 fortsätter i ordinarie verksamhet under 2019 och slutrapport från projektet kommer att färdigställas. Erfarenheterna från projektet kommer tillvaratas i det fortsatta arbetet. Förvaltningen arbetar aktivt för att barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden ska få en egen bostad och förvaltningens bogrupp fortsätter det vräkningsförebyggande arbetet.

Förvaltningen kommer också undersöka möjligheterna att utveckla det uppsökande arbetet gällande vuxna med missbruksproblematik.

I kontakt med förvaltningen möts invånarna av medarbetare som har kompetens kring våld i

nära relation och/eller hedersrelaterat våld. Personer som har haft insatser från förvaltningen utifrån att de varit utsatta för våld i nära relation och/eller hedersrelaterat våld upplever att våldet upphör. För personer som varit utsatta för hedersvåld och som brutit med sina familjer utvecklas arbetssätt för att ge adekvat stöd bland annat för att stödja personen att skapa nya nätverk. Arbetssätt kommer även fortsätta att utvecklas för att arbeta med utövarna av våld i nära relation.

Förvaltningens arbete med barnperspektivet och barnrättsperspektivet inom framförallt socialtjänstens myndighetsutövande delar utvecklas och implementeras med utgångspunkt i barnkonventionen. Barns situation lyfts i utredningar som rör vuxna där det finns barn i familjen. När både barn och vuxna har insatser samordnas dessa och socialtjänsten har ett familjeorienterat arbetssätt.

Med målsättningen att öppna en familjecentral samverkar förvaltningen fortsatt med Region Stockholm inom ramen för projektet Stärkt tidigt stöd i samverkan (STIS).

Arbetet för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndsbedömare utifrån Stockholm stads handlingsplan fortsätter. Arbetet kommer under 2019 omfatta även de icke-myndighetsutövande delarna av socialtjänsten vilken är en förändring från tidigare år.

Personer med funktionsnedsättning får information om hur de kan delta i och påverka sin vardag. Brukarperspektivet är ständigt närvarande i alla insatser som utformas tillsammans med den enskilde. Förvaltningens verksamheter utvecklar fler arbetssätt för att målgruppen i större utsträckning ska kunna delta på arbetsmarknaden och för att underlätta en övergång till studier, praktikplats eller arbete.

Implementeringen av det pedagogiska ramverket inom LSS-verksamheterna i egen regi inleds. Det pedagogiska ramverket ska leda fram till ökad kunskap hos medarbetarna om brukarnas funktionsnedsättningar, pedagogiska metoder samt en samsyn kring uppdraget.

Utifrån programmet för tillgänglighet och delaktighet har förvaltningen i samarbete med rådet för funktionshinderfrågor tagit fram aktiviteter som genomförs under året.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel barn och unga som bedöms ha skyddsbehov som har kunnat placeras under trygga förhållanden	100	100 %	Tertial
 Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats.	86 %	84 %	Tertial
 Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	87 %	Öka	År
 Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering	92 %	Öka	År
 Andel brukare som trivs - funktionsnedsättning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)		Fastställs 2019	År
 Andel enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatri	25 %	25 %	År
 Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	46 %	42 %	Tertial
 Andel meddelanden om avhysning som inkommit till förvaltningen från Kronofogdemyndigheten som kunnat avvärjas	45 %	tas fram av nämnd	Tertial

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	90 %	90 %	År
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	77 %	78%	År
 Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes	80 %	80 %	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten skattar sin hälsa som god		-	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol		-	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika		-	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak		-	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte blivit utsatta för hot och våld		-	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte burit vapen		-	År
 Antal vräkningar som berör barn	0	tas fram av nämnd	Tertial
 Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	85 %	92 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna fortsätta att utveckla stödet till elever med funktionsnedsättning som går ut ungdomsgymnasiet och gymnasiesärskolan.	2019-01-01	2019-12-31
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna ansvara för att barnskötare, socialsekreterare och medarbetare inom äldreomsorgen erbjuds vidareutbildning och kompetensutveckling.	2019-01-01	2019-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med idrottsnämnden, stadsdelsnämnderna och civilsamhällets aktörer utveckla hälsofrämjande insatser för personer med funktionsnedsättningar.	2019-01-01	2019-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna följa upp konsekvenser av nya utskrivningsregler för brukare som kommer från slutenvård.	2019-01-01	2019-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna göra en översyn av gällande riktlinjer med inriktning att alla stadsdelsnämnder ska inrätta lokala operativa samverkansforum för samverkan mellan skola, socialtjänst och polis.	2019-01-01	2019-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med landstinget utveckla en stadsövergripande handlingsplan för att förebygga självmord.	2019-01-01	2019-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda en komplettering av stadens relationsvårdcentrums verksamhet så att den även inkluderar stöd till barn som upplevt våld.	2019-01-01	2019-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda om det	2019-01-01	2019-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
är möjligt att utveckla boendestöd inom missbruksområdet.		
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda vilka möjligheter det finns och vilka insatser som skulle krävas, i fall av våld i nära relationer, att se till att det är den våldsutsatta parten och inte våldsutövaren som bor kvar i det gemensamma boendet.	2019-01-01	2019-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn av riktlinjerna för hur socialtjänsten agerar när ett barn eller en ungdom stängs av från skolan med sikte på snabbare insatser.	2019-01-01	2019-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn avseende stadens ungdomsmottagningar gällande bland annat organisation och huvudmannaskap.	2019-01-01	2019-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna utreda förutsättningarna att införa kompetenshöjande insatser om könsstymning genom att införa en särskild utbildning som riktas till personal inom skola, vård och socialtjänst.	2019-01-01	2019-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetssätt för att säkerställa att allvarssamtal med ungdomar och deras föräldrar samt polis ska hållas inom 48 timmar efter det att det kom socialtjänsten till kännedom att den unge för första gången begått eller misstänks ha begått brott.	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

Skärholmens invånare, i behov av stöd, får tidiga och evidensbaserade insatser av hög kvalitet

Beskrivning

Kvinnor och män

- har en varaktig bostad
- som är i behov av akutboenden har det under en kortare period och arbetssätt utvecklas för att säkra tak-över-huvudet garantin. Samverkan förstärks kring personer över 65 år som riskerar hemlöshet
- möts av en aktiv socialtjänst som ger tidiga insatser. Socialtjänsten arbetar uppsökande och förebyggande med fokus på bland annat personer som kan vara i riskzonen för att radikaliserar till våldsbejakande extremism
- som är i behov av samordnad individuell plan (SIP) har en sådan. Samverkan med Region Stockholm utvecklas bland annat genom att ett separat arbetsutskott bildas inom förvaltningen för arbetet med barn i behov av särskilt stöd (BUS)
- som har insatser för sitt missbruk har insatser av hög kvalitet och avslutas enligt plan
- som är utsatta för våld i nära relation eller hedersrelaterat våld får stöd och skydd. Förvaltningen arbetar uppsökande och har informationsinsatser till andra relevanta aktörer som möter målgruppen. Personer som har haft insatser från förvaltningen på grund av våld i nära relation och/eller hedersrelaterat våld upplever att våldet upphör
- erbjuds föräldrastöd för att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck. De som brutit med sin familj får stöd att skapa nya nätverk efter avslutad placering i skyddat boende
- som är förstagångsföräldrar erbjuds ett utökat hembesöksprogram i samverkan mellan socialtjänsten och BVC, med syfte att informera om vilka verksamheter förvaltningen erbjuder som exempelvis föräldrarådgivning och öppen förskola samt stöd via socialtjänsten
- som utövar våld får stödinsatser för att upphöra med våldsutövandet. Arbetet utvecklas inom

Relationsvårdscentrum Sydväst i samverkan med polis. För att förebygga våldsutövande arbetar förvaltningen förebyggande genom Mentors in Violence Prevention (MVP)

- som har en funktionsnedsättning har inflytande och lever självständiga liv utifrån sina förutsättningar. De är väl informerade om hur de kan delta i och påverka sin vardag och får det stöd de behöver
- som har en funktionsnedsättning är delaktiga i samhället och har lika möjligheter att ta del av stadens utbud av aktiviteter. De har inflytande i utvecklingen av den offentliga miljön och hindras inte av enkelt avhjälpna hinder och exkluderande design i områdets offentliga rum.

Flickor och pojkar

- i behov av stöd upptäcks tidigt och får tidiga insatser. De erbjuds beprövade och evidensbaserade insatser som undanröjer riskfaktorer och stärker skyddsfaktorer
- vars vårdnadshavare är i behov av stöd i föräldrarollen får detta vid behov. Insatserna anpassas utifrån familjernas olika förutsättningar och levnadsvillkor som till exempel nyanlända
- i riskzon identifieras så tidigt som möjligt genom samverkan och samhandlingen mellan socialtjänsten, fritid, förskola, skola och polis stärks
- som ingår i målgruppen för Sociala insatsgrupper får del av denna insats
- som har låg skolnärvaro och riskerar ej godkända betyg får stöd genom skolsociala team, en verksamhet som vidareutvecklas under året. Insatser vidtas i samverkan med skolan så att barn med omfattande skolfrånvaro får en stabil skolsituation
- är delaktiga i handläggningen av ärenden som rör dem både direkt och indirekt. Barnperspektivet och barnrättsperspektivet utvecklas och implementeras med utgångspunkt i barnkonventionen. I familjer där både barn och vuxna har insatser samordnas dessa och socialtjänsten har ett familjeorienterat arbetssätt
- med psykisk ohälsa upptäcks och får stöd i samverkan med barn- och ungdomspsykiatri
- som lever under osäkra boendeförhållanden får stöd genom kompensatoriska åtgärder och konkreta stödprogram
- som med en förälder vistas på skyddat boende går i skolan. Barn i förskoleåldern erbjuds förskola eller pedagogisk verksamhet. Under vistelse på skyddat boende och avslutad placering på detsamma säkerställs att barn och föräldrar som är i behov av insatser får sina behov tillgodosedda
- lever i familjer fria från hedersrelaterat våld
- använder inte narkotika. Samverkan för att arbeta förebyggande mot narkotikaanvändning utvecklas mellan socialtjänst, polis, skola, elevhälsa, fritidsverksamhet och föreningsliv
- som begått brott kallas, med sina vårdnadshavare, till samtal med polis och socialtjänst inom 48 timmar från det att det kommit till socialtjänstens kännedom
- som är yngre, och speciellt pojkar, kommer mer frekvent i kontakt med ungdomsmottagningen.

Flickor, pojkar, kvinnor och män

- som kommer i kontakt med förvaltningens verksamheter blir bemötta med respekt och det förekommer ingen diskriminering utifrån kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder
- som kommer i kontakt med förvaltningens verksamheter möts av medarbetare med kunskap om våld i nära relationer och/eller hedersrelaterat våld. Våldsutsatta och våldsutövare får

information om var de kan vända sig för råd och stöd

- får ett enklare och mer självständigt liv genom att förvaltningen inför fler digitala arbetssätt och använder ny teknik.

Förväntat resultat

Minst 86 % av de barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ- och familjeomsorgen återaktualiseras inte inom 12 månader efter avslutad insats

Minst 46 % av insatserna för vuxna med missbruksproblematik avslutas enligt plan

Minst 85 % av de som haft en insats eller utredning genom Relationsvåldscentrum upplever att allt våld upphört efter avslutad utredning/insats

Minst 77 % av personer med funktionsnedsättning upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel barn som varit medföljande på skyddat boende där skolgång kunnat säkerställas	95 %		År
Andel familjer med osäkra boendeförhållanden som är placerade av socialtjänsten där en barnkonsekvensanalys är genomförd	80 %		År
Andel mappningar med familjer som genomförs enligt Signs of Safety i samband med utredningar	50 %		År
♀ Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av biståndshandläggaren	76 %		År
♀ Andel personer som haft kontakt med relationsvåldscentrum (RVC) som upplever att alla typer av våld har upphört efter avslutad utredning/insats	85 %		År
♀ Antal hemlösa	198 st		År
♀ Antal hemlösa över 65 år	11 st		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetet kring hemlöshet utvecklas bland annat med fokus på bolotsar och kompensatoriska insatser för barn i osäkra boendeförhållanden och vråkningsförebyggande arbete.	2018-01-01	2019-12-31
Arbetet med att använda (Samordnad Individuell Plan) SIP utvecklas med hjälp av projektanställd SIP-samordnare inom BUS-överenskommelsen.	2018-01-01	2019-12-31
Arbetet mellan relevanta aktörer som behöver samverka för att ge barn med särskilda behov insatser utvecklas och stärks. Under 2019 ordnas samverkansträffar för chefer inom förskola, skola, socialtjänst och polis tre gånger och för handläggare, lärare och poliser anordnas samverkansträffar i de geografiska områdena under året.	2018-01-01	2019-12-31
Arbetsätt utvecklas för att ge stöd till personer som brutit med sin familj utifrån att de utsatts för hedersrelaterat våld.	2019-01-01	2019-12-31
Barn som är placerade av socialtjänsten får vid behov relevanta stödinsatser för att klara sin skolgång.	2019-01-01	2019-12-31
Brukare på förvaltningens LSS-bostäder i egen regi har tillgång till gym i förvaltningens lokaler.	2019-01-01	2019-12-31
Delaktighetsmodellen testas på utvalda verksamheter inom förvaltningens LSS-bostäder i egen regi.	2019-01-01	2019-12-31
En brukarrevision (en uppföljning av en verksamhet där de som följer upp har liknande erfarenheter som de som använder verksamheten) genomförs på särskilda boenden inom socialpsykiatri (egen regi) för att följa upp	2019-01-01	2019-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
kvaliteten i verksamheterna.		
För att mäns våld mot kvinnor ska upphöra arbetar förvaltningen tillsammans med stadens övriga relationsvåldscentrum med att utveckla arbetsätt för att arbeta med våldsutövare.	2019-01-01	2019-12-31
För att skapa en mötesplats för ungdomar som identifierar sig inom HBTQ ser förvaltningen över möjligheten till samverkan med Egalia.	2019-01-01	2019-12-31
Föräldraskapsprogram, exempelvis Alla barn i centrum (ABC) och Föräldraskap i Sverige, erbjuds.	2019-01-01	2019-12-31
Genom regelbundna avstämningar och möten på olika nivåer samverkar förvaltningen med polisen bland annat med syfte att hitta former för att arbeta med öppna drogcener i stadsdelsnämndområdet.	2019-01-01	2019-12-31
I samråd med socialnämnden ska kunskapen om hur värmeböljor hanteras i olika verksamheter höjas.	2019-01-01	2019-12-31
I samverkan med socialförvaltningen och andra stadsdelsförvaltningar arbetar förvaltningen vidare med att utveckla metoder och arbetsätt för sociala insatsgrupper (SIG) med inriktningen att gruppen ska permanentas.	2019-01-01	2019-12-31
I samverkan med utbildningsförvaltningen fortsätter förvaltningen att arbeta för att sprida metoden Mentors in Violence Prevention (MVP) till fler skolor.	2019-01-01	2019-12-31
I syfte att uppnå en jämställd hälsa vidareutvecklar förvaltningen arbetsätt för att utjämna skillnaderna mellan kvinnor och män som avslutas enligt plan gällande vuxna med missbruk.	2019-01-01	2019-12-31
Införandet av ett pedagogiskt ramverk inom förvaltningens LSS-verksamheter i egen regi fortsätter.	2018-01-01	2019-12-31
Inom ramen för samverkan mellan förvaltningens beställare och utförare inom verksamhetsområde funktionsnedsättning tas ett utbildningsmaterial för medarbetare inom myndighetsutövning fram om anpassad kommunikation för målgruppen personer med funktionsnedsättning.	2019-01-01	2019-12-31
Inom ramen för STIS samverkar förvaltningen med Region Stockholm med målsättningen att öppna en familjecentral.	2019-01-01	2019-12-31
Kost- och måltidssituationerna i förvaltningens LSS-verksamheter i egen regi ses över och utvecklas i samband med att en dietist/kostvetare anställs.	2019-01-01	2019-12-31
Kunskapsutbytet mellan förskola och socialtjänst utvecklas och förskolor får information från socialtjänsten om anmälningsskyldigheten och hur handläggningen går till efter att en anmälan inkommit till socialtjänsten.	2017-01-01	2019-12-31
Medarbetarna inom förvaltningens assistansverksamhet går Nationellt Centrum för Kvinnofrids webbkurs om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer.	2019-01-01	2019-12-31
Medel söks från socialförvaltningen för att kunna utreda konsekvenserna av föreslagna ändrad lagstiftning för olovlig andrahandsuthyrning.	2019-01-01	2019-12-31
Möjligheten till samverkan mellan förvaltningens och Älvsjö stadsdelsförvaltnings assistansverksamheter ses över. Framst områden så som rekrytering och utbildning berörs.	2019-01-01	2019-12-31
På de myndighetsutövande enheterna inom socialtjänsten säkerställs att det finns mätmetoder för att mäta barns delaktighet i vuxnas utredningar.	2019-01-10	2019-12-31
Relationsvåldscentrum Sydväst samverkar med de övriga centra för att hitta sätt att följa upp effekterna av sin verksamhet.	2019-01-01	2019-12-31
Rådet för funktionshinderfrågor och förvaltningen samverkar i utformandet av förvaltningens egna brukarundersökningar som används inom verksamhetsområdena socialpsykiatri och personer med funktionsnedsättning.	2019-01-01	2019-12-31
Samverkan med fastighetsägare och andra relevanta aktörer förstärks för att vidareutveckla det vråkningsförebyggande arbetet.	2019-01-01	2019-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Tillgång till insatsen Peer Support för målgruppen inom socialpsykiatri säkerställs av förvaltningen.	2019-01-01	2019-12-31
Ungdomsmottagningen utvecklar arbetssätt för att nå yngre pojkar.	2019-01-01	2019-12-31
Uppföljningsmetoden kollegial observation inom verksamhetsområdena socialpsykiatri och funktionsnedsättning införs och testas i ett antal utvalda verksamheter i egen regi.	2019-01-01	2019-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande

Äldre kvinnor och män känner sig trygga och lever ett självständigt liv med stöd av flexibla insatser. Omsorgen utformas utifrån äldreomsorgens värdegrund samt Stockholms stads program för jämställdhet, delaktighet och HBTQ i syfte att säkerställa att stödinsatser och verksamheter bidrar till lika rättigheter och möjligheter.

Under 2019 säkerställer förvaltningen att äldre invånare möts av medarbetare med hög kompetens i demens i hela kedjan av äldreomsorg i egen regi. Förvaltningen kommer under 2019 införa arbetssätt utifrån Silviahemscertifieringen som genomfördes inom hemtjänsten i egen regi samt Beställarenheten omsorg om äldre under 2018. Sedan tidigare är även förvaltningens vård- och omsorgsboende, dagverksamheten samt de öppna verksamheterna för äldre i egen regi, Silviahemscertifierade.

För att öka möjligheterna till möten och socialt umgänge för äldre kommer förvaltningen under 2019 att se över möjligheterna att skapa en äldrefestival. Förvaltningen kommer också att utveckla verksamheterna på de aktivitetscenter som startades under 2017-2018 och göra en informationssatsning för att nå ut med information om förvaltningens öppna verksamheter. Genom att minska äldres känsla av ensamhet kan också förutsättningar för trygghet skapas.

Stockholm Digital Care har i nära samarbete med förvaltningen inlett ett arbete med att utforma en testmiljö för välfärdsteknik på förvaltningens vård- och omsorgsboende i egen regi; Sätra vård- och omsorgsboende. Förvaltningens medarbetare inom äldreomsorg och hemtjänst kommer även fortsätta att delta i projektet Idésluss för att öka förutsättningarna för innovation och kreativa idéer för att utveckla äldreomsorgen. Förvaltningen gör dessa satsningar för att säkra att äldreomsorgen och hemtjänsten i egen regi kan möta framtidens utmaningar utifrån den demografiska utvecklingen med bibehållen hög kvalitet.

Under 2019 inför förvaltningen arbetssättet "Tryggt mottagande i hemmet" för att skapa en trygg övergång för de äldre mellan slutenvården och hemmet.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen	70 %	70 %	År
 Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att möjligheten att komma utomhus är bra	57 %	57 %	År
 Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i hemtjänsten	82 %	85 %	År
 Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen	60 %	76 %	År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 utförs på vård- och omsorgsboende			
 Andel trygga omsorgstagare i hemtjänsten	79 %	81 %	År
 Andel trygga omsorgstagare i vård- och omsorgsboende	80 %	87 %	År
 Andelen nöjda omsorgstagare i dagverksamhet	87 %	92 %	År
 Andelen nöjda omsorgstagare i hemtjänst	84 %	84 %	År
 Andelen nöjda omsorgstagare i vård- och omsorgsboende	75 %	81 %	År
 Antal personalen hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	9,2	Fastställs 2019	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med Stockholms läns landsting utreda hur biståndsbedömarrollen kan utvecklas mot en renodling av å ena sidan myndighetsutövning, å andra sidan rådgivning och vägledning. Detta ska säkerställa en sammanhållen planering och tillgänglig uppföljning av samhällets insatser som utgår från den enskilde äldres behov och perspektiv.	2019-01-01	2019-12-31
 Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda möjligheten att få äldreomsorg på sitt modersmål.	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

Skärholmens äldre invånare har en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande

Beskrivning

Äldre kvinnor och män

- har en omsorg av hög kvalitet och som utformats i samråd med de äldre. De äldre har stort inflytande över förvaltningens verksamheter och upplever att de respekteras i sitt självbestämmande under hela ålderdomen och själva kan välja hur de vill ha sin omsorg
- känner sig trygga att bo kvar hemma med stöd av en flexibel hemtjänst anpassad till behov och önskemål och med en hög personalkontinuitet. En god samverkan mellan förvaltningen, primär- och slutenvård ger en trygg övergång från slutenvård till hemmet och möter behovet hos äldre med hemlöshet, psykiskt ohälsa eller missbruksproblematik
- känner sig inte ensamma. De har goda möjligheter till social gemenskap vid aktivitetscenter och andra sociala träffpunkter där de har möjlighet att ta del av ett varierat utbud av aktiviteter och inta måltider tillsammans med andra
- har en omsorg med en hög grad av välfärdsteknik och digitala lösningar som möjliggör ett självständigt liv högre upp i ålderdomen
- tycker att måltiderna är trevliga och lustfyllda stunder på dagen. De erbjuds näringsrik mat med hög andel ekologiskt innehåll. De möts av medarbetare med en hög kompetens kring måltidens betydelse för de äldres välbefinnande

- möts av medarbetare från silviahems-certifierade verksamheter med hög kompetens i demens och kan kommunicera på sitt eget språk i kontakten med förvaltningens verksamheter
- som kommer i kontakt med förvaltningens verksamheter möts av medarbetare med kunskap om våld i nära relationer och/eller hedersrelaterat våld. Våldsutsatta och våldsutövare får information om var de kan vända sig för råd och stöd
- som kommer i kontakt med förvaltningens verksamheter blir bemötta med respekt och det förekommer ingen diskriminering utifrån kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Övrigt

- förvaltningen beaktar folkhälsoperspektivet i biståndsbedömningen och har ett rehabiliterande förhållningssätt
- förvaltningens vård- och omsorgsboende i egen regi, Sättra vård- och omsorgsboende, har ett nära samarbete med Stockholm Digital Care och utgör testmiljö för välfärdsteknik och digitala lösningar.

Förväntat resultat

Minst 79 % av omsorgstagarna i hemtjänsten är trygga

Minst 80 % av omsorgstagarna i vård och omsorgsboende är trygga

Minst 84 % av omsorgstagarna i hemtjänsten är nöjda

Minst 75 % av omsorgstagarna i vård och omsorgsboende är nöjda

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel äldre med hemtjänst som anser att beslutet motsvarar behovet	62 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Egen regi-verksamheterna inom områdena funktionsnedsättning, socialpsykiatri och äldreomsorg fortsätter sitt deltagande i Stockholms stads Idésluss med fokus på att utveckla fler digitala arbetssätt och införa välfärdsteknik.	2019-01-01	2019-12-31
En uppföljning av genomförandeplaner (social dokumentation) i hemtjänsten i egen regi genomförs, utifrån ett jämställdhetsperspektiv med fokus på kvinnor och mäns möjligheter till inflytande över insatsen.	2019-01-01	2019-12-31
Ett informationsmaterial om brukares och anhörigas olika möjligheter att lämna synpunkter och klagomål på äldreomsorgen i egen regi skickas ut.	2019-01-01	2019-03-31
Ett informationsmaterial om nämndens olika aktivitetscenter och sociala träffpunkter skickas ut till samtliga äldre i stadsdelsnämndsområdet i syfte att minska ofrivillig ensamhet.	2019-01-01	2019-12-31
För att öka antalet generationsöverskridande mötesplatser ser förvaltningen över möjligheterna till ett samarbete mellan 127-festivalen och Skärholmens eventuella äldrefestival.	2019-01-01	2019-09-30
Förvaltningen ansöker om medel för att anställda inom äldreomsorgen och hemtjänsten, som har svenska som andraspråk, ges möjlighet att höja den språkliga kompetensen i både tal och skrift.	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen bedriver ett uppsökande arbete och genomför informationsinsatser för äldre.	2018-01-01	2019-12-31
Förvaltningen söker medlemskap i The Global Ageing Network för att öka möjligheten till internationella samarbeten.	2019-01-01	2019-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Hemtjänsten i förvaltningens egen regi samt Beställarenheten omsorg om äldre implementerar arbetssätt utifrån Silviahems-certifieringen.	2018-01-01	2019-12-31
I syfte att lära av goda exempel och utbyta erfarenheter undersöker förvaltningen möjligheten att ledning och stab för äldreomsorgen i egen regi genomför en studieresa till en äldreomsorgs verksamhet av omtalat god kvalitet.	2019-01-01	2019-12-31
Införandet av arbetssättet "Tryggt mottagande i hemmet" inleds och medel söks i enlighet med anvisningar i budget.	2018-01-01	2019-12-31
Kost- och måltidssituationerna i förvaltningens äldreomsorgs verksamheter i egen regi ses över och utvecklas i samband med att en dietist/kostvetare anställs.	2019-01-01	2019-12-31
Möjligheterna och förutsättningarna till utökade öppettider, på helger och under sommaren, på aktivitetscenter och dagverksamhet inom trillingen (Älvsjö, Hägersten-Liljeholmen och Skärholmen) utreds.	2019-01-01	2019-12-31
Möjligheterna till att starta ett vård- och omsorgsboende för döva utreds.	2019-01-01	2019-12-31
Tillsammans med Micasa inventerar förvaltningen möjliga förbättringar av inne- och utemiljön på Sättra vård- och omsorgsboende. Inventeringen ska särskilt beakta genomförbara åtgärder för att förbättra inne- och utemiljön med avseende på framtida värmeböljor.	2019-01-01	2019-12-31

KF:s inriktningsmål:

2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv

Tillsammans med Stockholm Business Region kommer ett samarbete inledas kring strategiska näringslivsfrågor för Skärholmen. Ett fokusområde blir det lokala näringslivet i Vårberg.

Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov

Arbetet med tidig planering av samhällsservice och etablering av arbetsplatser i stadsdelsnämndsområdet ska utvecklas. Inom ramen för projektet Fokus Skärholmen bidrar förvaltningen med kunskap om lokala förutsättningar och behov. Förvaltningen kommer under året att påbörja en upphandling av fritidsverksamheten då nuvarande avtal löper mot sitt slut.

Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet

Med utgångspunkt i översiktsplanens strategiska samband fortsätter utvecklingen av en "grön väg" som uppmuntrar till rörelse, lek och integration mellan bostads- och stadsdelsområden. Med målet att skapa fullvärdiga cykelpendlingsstråk förutsätts konfliktytor mellan gående och cyklister att minska.

Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring

Ungas behov och önskemål ska ligga till grund för fritidsverksamhetens utbud. Verksamheten är inkluderande för alla och genom uppsökande arbete får fler unga kunskap om vad som erbjuds i stadsdelsnämndsområdet.

Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö

Arbetet med att tillgängliggöra Sätterskogens naturreservat vidareutvecklas. De ekologiska

värdena i stadsdelsnämndsområdets gröna infrastruktur ska stärkas och förvaltningen planerar också för mångfunktionalitet i parker, på baden och andra utemiljöer i enlighet med översiktsplanen.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv

Förvaltningen samarbetar under 2019 med Stockholm Business Region kring strategiska näringslivsfrågor för Skärholmen. Särskilt fokus ligger också på att ge det lokala näringslivet i Vårberg förutsättningar att växa och utvecklas.

Ökade möjligheter och goda förutsättningar för samverkan med det lokala näringslivet och det civila samhället utvecklas med syfte att utöka nyanländas möjligheter för en snabb etablering på arbetsmarknaden.

Förvaltningen ser över införandet av villkor för sysselsättningsfrämjande åtgärder vid upphandlingar. Under året inleds upphandlingen av fritidsverksamheten då nuvarande avtal löper mot sitt slut.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	54 %	Tas fram av nämnd/styrelse	År

Nämndmål:

Näringslivet i stadsdelsnämndsområdet är starkt och fler arbetstillfällen skapas

Beskrivning

Det lokala näringslivet

- har goda förutsättningar att växa och utvecklas
- har möjlighet och goda förutsättningar att samverka med förvaltningen och civilsamhället för att nyanlända ska etableras snabbt på arbetsmarknaden

Övrigt

- förvaltningen ser kontinuerligt över möjligheten till att genomföra upphandling av verksamheter i samband med att avtal löper ut eller då nya verksamheter startas.

Förväntat resultat

54 % av verksamheterna är upphandlade i konkurrens

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetet med att införa villkor för sysselsättningsfrämjande åtgärder vid upphandlingar inleds av förvaltningen.	2019-01-01	2019-12-31
I samarbete med Stockholm Business Region tas en handlingsplan fram för näringslivets utveckling. Planen ska omfatta strategiska näringslivsfrågor för hela Skärholmen samt specifikt hur det lokala näringslivet i Vårberg kan ges förutsättningar att växa och utvecklas, med utgångspunkt i den lokala näringslivsanalys för Vårberg som tagits fram under 2018.	2019-01-01	2019-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Upphandling gällande fritidsverksamhet genomförs.	2019-01-01	2019-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov

God tillgång till likvärdiga boendelösningar och samhällsservice samt arbetsplatser för invånarna är förvaltningens utgångspunkt i samverkan kring stadsutveckling. Samarbetet med stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret kring Fokus Skärholmen fortsätter och förvaltningen bidrar med kunskap om lokala förutsättningar och behov samt stärker arbetet med näringslivsutveckling.

Förvaltningen samverkar med berörda förvaltningar för att ta fram boendeplaner och verkar för att dessa ligger till grund för efterföljande års markanvisningar för senior- och LSS-bostäder samt äldreboenden. Förvaltningen samverkar med rådet för funktionshinderfrågor vid granskning av detaljplaner som innehåller LSS-bostäder. Två LSS-bostäder med sammanlagt 18 lägenheter samt tio träningslägenheter för socialpsykiatrins målgrupper blir inflyttningsklara under året.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	18	tas fram av nämnden	År

Nämndmål:

Skärholmen är attraktivt och byggs hållbart

Beskrivning

Flickor, pojkar, kvinnor och män

- har tillgång till ett ökat och varierat utbud av attraktiva utemiljöer, bostadsalternativ och tillkommande samhällsservice så som förskolor, skolor, omsorgsbostäder och idrottsplatser
- som tillhör grupper som staden har ett särskilt bostadsförsörjningsansvar för får sina behov tillgodosedda i moderna och flexibla lokaler och bostäder.

Övrigt

- inom ramen för Fokus Skärholmen tas arbetsplatspotentialen och näringslivsperspektivet tillvara i ett tidigt skede, i enlighet med stadens översiktsplan och investeringsstrategi.

Förväntat resultat

Minst 3 stycken pågående projekt som innehåller bostäder för målgruppen inom socialpsykiatri och LSS

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Antal pågående projekt som innehåller bostäder för målgruppen inom socialpsykiatri och LSS	3		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen prövar om utvalda detaljplaner kan innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende, med prioriterad inriktning på boenden inom LSS och socialpsykiatri.	2019-01-01	2019-12-31
I framtagandet av de årliga boendeplanerna som har som syfte att klara behovet av bostadsförsörjning för vård och omsorg samverkar förvaltningen med berörda förvaltningar. Förvaltningen beaktar att äldreförvaltningens boendeplanering ligger till grund för efterföljande års markanvisningar för seniorbostäder, och socialförvaltningens boendeplanering för LSS-bostäder.	2019-01-01	2019-12-31
Utifrån uppdrag psykisk hälsa samarbetar förvaltningen med socialförvaltningen gällande planering och utbyggnad av boenden för personer med psykiska och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.	2019-01-01	2019-12-31
Vid granskning av översikts- och detaljplaner gällande LSS-bostäder samarbetar förvaltningen med rådet för funktionshinderfrågor för framtagandet av synpunkter.	2019-01-01	2019-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet

Invånarna har tillgång till hållbara och effektiva transportmöjligheter på lika villkor oavsett kön, funktionalitet eller ålder. Det är lättare och tryggare att gå och cykla i vardagen. För att bidra till fullvärdiga cykelpendlingsstråk fortsätter förvaltningen arbetet med att minska konfliktytor mellan gående och cyklister. Förvaltningen ser över möjligheten att, med utgångspunkt i de strategiska samband som pekas ut i översiktsplanen, utveckla en "grön väg" som uppmuntrar till rörelse och lek samt bidrar till trygga och attraktiva förbindelser mellan bostadsområden i Skärholmen och som vidare knyter an till omgivande stadsdelar samt Huddinge kommun.

Arbetet med att minska utsläppen av växthusgaser fortsätter. Förvaltningen utökar andelen miljöbränsle som förbrukas i förvaltningens etanol- och biogasfordon.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel miljöbränsle i stadens etanol- och biogasfordon	85 %	86 %	Halvår

Nämndmål:

I Skärholmen är det enkelt och tryggt att cykla och promenera inom och mellan stadsdelar samt till angränsande områden

Beskrivning

Flickor, pojkar, kvinnor och män

- har tillgång till utemiljöer utan konflikter mellan gång- och cykelbanor. Det är tryggt, enkelt och säkert att gå och cykla i stadsdelsnämndområdets utemiljöer
- har lätt att röra sig inom och mellan stadsdelar och uppmuntras till lek, rörelse och integration mellan bostadsområden.

Övrigt

- planering av stadsmiljön utgår från ett jämställdhetsperspektiv med särskild hänsyn till

behoven hos barn, äldre och personer med funktionsnedsättningar

- förvaltningens verksamheter väljer drivmedel och fordon som ger lägre luftföroreningar.

Förväntat resultat

Andelen miljöbränsle i stadens etanol- och biogasfordon är minst 85 %.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
För bättre tillgänglighetsanpassning av snöröjningen undersöker förvaltningen möjligheten till bättre samordning av snöröjningen med Trafikkontoret.	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen deltar i genomförandet av stadens gångplan.	2019-01-01	2019-12-31
I arbetet med att skapa fullvärdiga cykelpendlingsstråk bistår förvaltningen trafikförvaltningen.	2019-01-01	2019-12-31
Med utgångspunkt i översiktsplanens strategiska samband inleds arbetet med att koppla samman stadsdelar och stadsdelsområden genom att utveckla en "grön väg" i parkmiljö.	2019-01-01	2019-12-31
Vid stadsmiljöinvesteringar utgår förvaltningen från ett jämställdhetsperspektiv med särskild hänsyn till behoven hos barn, äldre och personer med funktionsnedsättning.	2019-01-01	2019-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring

Förvaltningen erbjuder ett modernt och attraktivt utbud av kultur i förskolor, öppna förskolor, parklekar och fritidsverksamheter samt i verksamheter för äldre och för personer med funktionsnedsättning, som speglar den mångfald som finns i stadsdelsnämndsområdet. Invånarna har likvärdig tillgång till förvaltningens utbud och verksamheterna är utformade så att alla tryggt ska kunna ta del av aktiviteter.

Fritidsverksamheten anpassar verksamhetens utbud efter ungas behov och önskemål om vad som ger en meningsfull fritid. Verksamheten är välkommande för alla och genom ett utökat uppsökande arbete får fler unga kunskap om vad som erbjuds i stadsdelsnämndsområdet. 127-festivalen, som utvecklas och genomförs av ungdomar, har ett attraktivt och roligt innehåll som lockar ungdomar från staden.

Kultureksekreteraren utvecklar det lokala kulturarbetet genom samarbete med olika aktörer. Förskolebarn och deras familjer introduceras till musikupplevelser och instrument genom musiksatsningen El-sistema.

Invånarna uppmuntras till fysisk aktivitet genom tillgång till flera spontanidrottplatser och prova-på aktiviteter inom fritidsverksamhet och förskola.

För att främja stadsdelsnämndsområdets sverigefinländares möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige kommer förvaltningen under året att erbjuda ett antal aktiviteter tillsammans med stadsdelsförvaltningarna i Älvsjö och Hägersten-Liljeholmen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel ungdomar som deltar i föreningsliv		-	År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andelen ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter	74 %	74 %	År
 Andelen ungdomar som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter	75 %	75 %	År

Nämndmål:

I Skärholmen finns ett modernt och attraktivt utbud av kultur, idrott- och fritidsaktiveter samt öppna verksamheter

Beskrivning

Barn och unga

- har tillgång till ett modernt och attraktivt utbud av kultur i förskolor, öppna förskolor, parklekar och fritidsverksamheter
- har tillgång till parklekar som erbjuder pedagogiska, lekfulla miljöer med ett rikt kulturutbud
- har en meningsfull fritid och tillgång till öppna mötesplatser där alla känner sig välkomna
- har god kunskap om hur de kan påverka den fritidsverksamhet som erbjuds
- har lätt att använda spontanidrottsplatser där ett jämställt och jämlikt idrottande kan utövas
- får prova på olika former av idrott och uppmuntras till fysisk aktivitet
- får stöd i sina studier genom studiehjälp på fritidsverksamheten i samverkan med civilsamhället
- introduceras för musikupplevelser och instrument genom musiksatsningen El-sistema
- som är nyanlända får stöd i att hitta fritidsaktiviteter med målet att skapa kontaktnät och bli inkluderade i samhället
- har tillgång till roliga och meningsfulla lovaktiviteter där 127-festivalen innehåller hälsofrämjande och kostnadsfria aktiviteter med respektfulla möten, goda förebilder samt arbetsmöjligheter
- som kommer i kontakt med förvaltningens verksamheter blir bemötta med respekt och det förekommer ingen diskriminering utifrån kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Övrigt

- socialtjänsten har ett aktivt uppsökande och förebyggande arbete i samarbete med fritidsverksamheten
- fritidsverksamheten får inspiration och kunskapsutbyte genom samarbeten med föreningslivet och fritidsverksamheter i andra stadsdelsnämndsområden
- fritidsverksamhetens arbete med att säkerställa lika rättigheter och möjligheter för barn och unga tar sin grund i de fokusområden som finns i stadens olika program för jämställdhet, tillgänglighet och delaktighet, barnets rättigheter och HBTQ-frågor
- invånarna har tillgång till ett levande kultur- och föreningsliv som speglar den mångfald som finns i stadsdelsnämndsområdet och möter behovet också hos äldre och personer med funktionsnedsättning. Det sker bland annat genom att verka för bättre tillgång till samlingslokaler samt genom föreningsbidrag.

Förväntat resultat

Minst 74 % av ungdomar (10-17 år) upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter.

Minst 75 % av ungdomar (10-17 år) upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter

Minst 83 % av vårdnadshavarna upplever att barnen på förskolan får ta del av olika sorters kulturutbud

Minst 85 % av besökarna av fritidsverksamheten känner till hur de kan vara med och påverka vilka aktiviteter som erbjuds

Minst 85 % av besökarna i förvaltningens aktivitetscenter för äldre är nöjda med utbudet av aktiviteter

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel besökare i fritidsverksamheten som känner till hur de kan vara med och påverka vilka aktiviteter som erbjuds	85 %		År
♀ Andel besökare i förvaltningens aktivitetscenter för äldre som är nöjda med utbudet av aktiviteter	85 %		År
♀ Andel besökare, barn och vuxna, som är nöjda med parklekarnas verksamhet	90 %		Tertial
♀ Andel invånare som anser att det finns goda möjligheter till spontanidrott, som tex motionsspår, bollplaner och öppna parkytor	81 %		År
♀ Andel nyttjade teaterbesök förmedlade genom kultursekreteraren (kulanpremien)	80 %		År
♀ Andel vårdnadshavare som upplever att barnen på förskolan får ta del av olika sorters kulturutbud	83 %		År
♀ Andelen vårdnadshavare som upplever att deras barn uppmuntras till att utveckla sin förmåga att skapa och uttrycka sig i olika former (lek, bild, rörelse, sång och musik, dans och drama).	88 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
127-festivalen genomförs i samarbete med föreningslivet och genom ett IOP-avtal (idéburet offentligt partnerskap) med JKS-basket.	2018-01-01	2019-12-31
Arbetet med att utveckla möjligheterna till spontanidrott, i samband med utveckling eller upprustning av parker och naturområden, fortsätter.	2017-01-01	2019-12-31
Det lokala kulturarbetet utvecklas med kultursekreteraren som samordnande funktion.	2018-01-01	2019-12-31
Fritidsverksamheten arbetar för ett utvecklat jämställdhetsarbete och att unga HBTQ-personer känner sig välkomna till fritidsverksamheten.	2018-01-01	2019-12-31
Fritidsverksamheten arbetar uppsökande i stadsdelsnämndsområdet med syfte att öka kunskapen bland unga om vad som erbjuds inom fritidsverksamheten och genom föreningslivet.	2019-01-01	2019-12-31
Fritidsverksamheten erbjuder flickor och pojkar med funktionsnedsättning aktiviteter.	2015-01-01	2019-12-31
För invånare i stadsdelsnämndsområdet och medarbetare i förvaltningen genomförs aktivitetsveckan "Skärholmens hjärta" med fokus på hälsa, kost och motion för både hjärna och hjärta.	2019-01-01	2019-10-31
Förskolorna samarbetar regelbundet med rytmikpedagog.	2018-01-01	2019-12-31
Förvaltningen ser över möjligheterna till att skapa en äldrefestival.	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen ska under året utveckla samverkan med lokala fastighetsägare i syfte att tillgängliggöra fler samlingslokaler för	2019-01-01	2019-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
civilsamhället i stadsdelsnämndsområdet, i samband med nya bostadsprojekt eller, där så är möjligt, i befintliga fastigheter		
I syfte att fördela makt och inflytande lika arbetar fritidsverksamheten för att samtliga styrelsegrupper har jämn fördelning av flickor och pojkar.	2019-01-01	2019-12-31
Insatser görs för att fler flickor och pojkar ska delta på sommarkollo.	2018-01-01	2019-12-31
LSS-verksamheterna i förvaltningens egen regi erbjuder brukarna meningsfulla fritidsaktiviteter.	2019-01-01	2019-12-31
Samtliga mötesplatser, parklekar och träffpunkter inom stadsdelsnämndsområdet erbjuder professionella kulturupplevelser för sina besökare.	2017-01-01	2019-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö

Förvaltningen utvecklar arbetet med att minska klimatpåverkan. Andelen inköpta ekologiska och klimatsmarta livsmedel ökar, energianvändning minskar och möjligheter för hantering av matavfall förbättras i förvaltningens verksamheter. Förvaltningen erbjuder näringsrika, aptitliga, närodlat och klimatsmarta måltider samt i allt större grad ekologiska måltider som är tillagade så nära verksamheten som möjligt.

Arbetet med att stärka de ekologiska värdena i stadsdelsnämndsområdets gröna infrastruktur fortsätter och det planeras för mångfunktionalitet i parker, på baden och andra utemiljöer i enlighet med översiktsplanen. Arbetet med att tillgängliggöra Sätterskogens naturreservat fortsätter.

Förvaltningen fortsätter arbetet för en kemikaliesmart och giftfri förskola med Kemikaliecentrums vägledning som utgångspunkt. Barnen görs delaktiga i vilken mat som serveras genom matråd och matavfall sorteras ut för biologisk behandling. Förskolans kocknätverk inspirerar till användning av, och kunskap kring, klimatsmarta och ekologiska livsmedel.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel av stadens förskolor som har genomfört alla åtgärder på nivå 2 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola	100 %	75%	År
 Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100%	År
 Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	47 %	50%	År
 Köpt energi (GWh)	1,35 GWh	1735 GWh	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Miljö- och hälsoskyddsgruppen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och berörda bolag utreda om flytande papperskorgar i anslutning till stadens strandbad kan förbättra den lokala stadsmiljön och minska plasten i stadens vattendrag	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

Nämndens verksamheter samt Skärholmens parker och stränder är ekologiskt hållbara

Beskrivning

Flickor, pojkar, kvinnor och män

- har lätt att utnyttja grönskan och vattnet genom att Sätterskogens naturreservat är tillgängligt
- har tillgång till mångfunktionella parker, bad och andra utemiljöer med stärkta ekologiska värden
- som möter förvaltningens verksamheter erbjuds måltider som är näringsrika, klimatsmarta, närodlade och aptitliga samt i allt större grad ekologiska måltider som är tillagad så nära verksamheten som möjligt.

Förvaltningens

- klimatpåverkan minskar
- matsvinn minskar
- förskoleverksamheter är kemikaliefria och barnen äger kunskap hur de själva kan medverka i arbetet för en hållbar framtid.

Förväntat resultat

100 % av förskolorna har genomfört alla åtgärder på nivå 2 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola.

Minst 47 % av det totala värdet av inköpta måltider och livsmedel i staden i kronor är ekologiska.

Förvaltningen köper högst 1,35 GWh per år.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel m2 naturvårdsåtgärder i prioriterade områden enligt miljöförvaltningens nya prioriteringsstöd som genomförs under året.	5 %		År
Andel mättilfällen av strandbadens vatten som visar på bra vattenkvalitet	95 %		År
Andelen förskolor som, där det är möjligt, sorterar matavfall för biologisk behandling	100 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetet med sortering av matavfall och förbättring av källsortering fortsätter. Egna verksamheter utreder och genomför åtgärder för att minska uppkomsten av avfall och öka möjligheterna för återanvändning och material- eller energiåtervinning.	2019-01-01	2019-12-31
Eventuella brister i vattenkvaliteten vid områdets strandbad utreds i samverkan med miljöförvaltningen och åtgärder för förbättrad vattenkvalitet genomförs.	2018-01-01	2019-12-31
Fem förskolor ansöker om att erhålla Skolverkets utmärkelse "Skola för hållbar utveckling".	2017-01-01	2019-12-31
För att stärka den biologiska mångfalden i Sätters naturreservat samverkar förvaltningen med berörda facknämnder.	2019-01-01	2019-12-31
Förskolorna använder sig av förvaltningens skräpplockarbok för att öka medvetenheten kring nedskräpning.	2019-01-01	2019-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen ansöker om medel för att säkerställa en fortsatt ändamålsenlig skötsel av Sätmaskogens naturreservat.	2018-01-01	2019-12-31
Klimats investeringsmedel söks för utredning av möjliga insatser, som exempelvis trädplantering, för förbättrat ekosystem samt förebyggande åtgärder mot skyfall och värmeböljor.	2019-01-01	2019-12-31
Med stöd från projektet "Effektivare miljöövervakning av stadens natur" utvecklas mätningen och uppföljningen av utfört arbete med ekologiska förstärkningsåtgärder.	2019-01-01	2019-12-31
Möjligheterna för omhändertagandet av dagvatten utreds vid upprustning eller utveckling av områdets parker.	2019-01-01	2019-12-31
Rutiner tas fram för att ha kontroll på vilket farligt avfall som uppstår inom den egna verksamheten och förvissa sig om att egen hantering, borttransport och omhändertagande sker på ett korrekt sätt.	2018-01-01	2019-12-31
Verksamheter inom förvaltningen med tillagningskök sorterar där så är möjligt ut matavfall för biologisk behandling.	2017-01-01	2019-12-31
Vid om- eller utbyggnad av förskolor ställer förvaltningen krav på att fastighetsägare prioriterar att ta bort byggmaterial som innehåller skadliga kemikalier.	2016-04-28	2019-12-31
Vid om- eller utbyggnad av förskolor ställer förvaltningen krav på att fastighetsägare projekterar utifrån krav på motsvarande Miljöbyggnad. Förvaltningen beaktar att förskolegårdar är stora och attraktivt utformade med naturmaterial och en bättre fördelning mellan gröna- och hårdgjorda ytor för att utgöra en inbjudande miljö för pedagogik, vistelse och lek.	2019-01-01	2019-12-31
Vid upprustning av Sätmaskodalsparken planerar förvaltningen för mångfunktionalitet och att stärka de ekologiska värdena, i enlighet med översiktsplanen.	2019-01-01	2019-12-31

KF:s inriktningsmål:

3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

Förvaltningen har en ekonomi i balans genom kostnadseffektiva verksamheter anpassade till målgruppernas behov och efterfrågan samt gällande lagstiftning och stadens riktlinjer. Prioriteringar sker utifrån de områden där behoven är störst med fokus på social hållbarhet och jämställdhet. Ekonomiarbetet i förvaltningen präglas av ett helhetstänk med gemensamt ansvar bland verksamhetsområdena för att bidra till en ekonomi i balans.

Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna

Förvaltningens verksamheter är smarta och uppkopplade. Digitalisering och användandet av ny teknik är verktyg som används för att effektivisera och utveckla förvaltningens verksamheter.

Förvaltningen säkerställer behovet av lokaler på ett kostnadseffektivt sätt genom en väl fungerande lokalförsörjningsprocess. Verksamhetens behov matchas kontinuerligt med ändamålsenliga och kostnadseffektiva lösningar.

Stadens program för upphandling och inköp är implementerad i förvaltningens verksamheter. I alla upphandlingar finns tydliga kvalitetskrav. Ett fokusområde blir att säkerställa införandet av kategoristyrning, gemensamma arbetssätt, processer och systemstöd inom ramen för VINST-projektet (Verktyg för upphandling och Inköp i Stockholms stad).

Förvaltningen har en god arbetsmiljö med goda och trygga anställnings- och arbetsvillkor. Ett modernt ledarskap präglar arbetsplatsen där fokusområden för 2019 blir språksatsningar för medarbetare inom äldreomsorgen, hemtjänsten och omsorgen för personer med funktionsnedsättning, minskad sjukfrånvaro, rätt till heltid samt fortsatt arbete enligt framtagna kompetensförsörjningsplan. Förvaltningen arbetar systematiskt för att ständigt förbättra och utveckla organisationens HR-processer. Under 2019 utvecklas arbetet med specifika HR-relaterade nyckeltal i syfte att följa upp och analysera utvecklingen i respektive verksamhet. Förvaltningen ska ligga i framkant och därför sker omvärldsbevakning kontinuerligt. Utvecklingen följs på såväl arbetsmarknaden som samhället i stort för att kunna ge verktyg och stöd till respektive verksamhet, och för att utveckla HR-arbetet inom förvaltningen.

Under 2019 kommer fokusområden inom HR att vara förändringsledning för chefer, nya metoder för ledarförsörjning, teamutveckling samt förvaltningens karriärutvecklingsprogram.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

För att förvaltningens resurser ska användas på bästa sätt för medborgarna är det viktigt att samtliga verksamheter bedrivs kostnadseffektivt. Ekonomin följs upp månadsvis på enhets-, avdelnings- och nämndnivå. Nyckeltal i syfte att stödja ekonomiuppföljningen följs upp månatligen. Vid eventuellt befarat underskott tas handlingsplaner fram i syfte att få en ekonomi i balans. Verksamheterna är kostnadseffektiva och anpassade till målgruppernas behov och efterfrågan utifrån gällande lagstiftning och stadens riktlinjer. Utveckling och effektivisering av verksamheterna är ett kontinuerligt arbete på förvaltningen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Nämndens budgetföljksamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens budgetföljksamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	År

Nämndmål:

Nämndens budget är i balans

Beskrivning

Förvaltningen

- har ekonomi i balans och fokus ligger på kärnverksamheten. Verksamheterna är kostnadseffektiva och anpassade till målgruppernas behov och efterfrågan utifrån gällande lagstiftning och stadens riktlinjer
- genomför investeringar som präglas av kostnadsmedvetenhet för att garantera god hushållning av resurser. Prioriteringar sker utifrån de områden där behoven är störst med fokus på ett socialt och jämställt perspektiv
- har en god prognossäkerhet.

Förväntat resultat

Nämndens budgetföljsamhet uppgår till 100 % efter resultatöverföringar
Nämndens prognossäkerhet avviker med max +/- 1 % mellan tertialrapport 2 och bokslut

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna

Förvaltningen har en god arbetsmiljö med goda och trygga anställnings- och arbetsvillkor. Chefer och medarbetare arbetar i en organisation med välfungerande team och ett modernt ledarskap baserat på tillit och ett inkluderande förhållningssätt. Verksamhetens behov och utmaningar på kort och lång sikt styr kompetensförsörjningen. Medarbetare och chefer är engagerade och ges förutsättningar och verktyg att omsätta goda idéer i konkreta verksamhetsförbättringar. Medarbetarna har kompetens och utvecklas i digitala arbetssätt och användning av digitala verktyg. Alla nyanställda medarbetare får redan första arbetsdagen ta del av en digital introduktion som beskriver stadsdelsförvaltningens uppdrag och organisation.

Medarbetare inom äldreomsorgen omfattas av en särskild språksatsning. I syfte att arbeta proaktivt och resurseffektivt utvecklas samarbetsytor och nätverk både inom förvaltningen och med övriga staden samt med externa organisationer.

Arbetet för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndsbedömare utifrån Stockholm stads handlingsplan fortsätter. Arbetet kommer under 2019 omfatta även de icke-myndighetsutövande delarna av socialtjänsten vilken är en förändring från tidigare år.

Förvaltningens arbete med värdegrunden fortsätter och implementering görs av de framtagna värdeorden; engagemang, mångfald, samarbete och mod.

Arbetet med att upphandlingar och inköp ska främja valfrihet, kostnadseffektivitet, miljö, klimat och social hållbarhet, i enlighet med stadens program för upphandling och inköp. Under 2019 fortsätter förvaltningens deltagande i det stadsgemensamma projektet VINST där införandet av kategoristyrning, gemensamma arbetssätt, processer och systemstöd får effekt i den egna organisationen. Förvaltningen kommer under året att genomföra utbildningsinsatser för att höja kompetensen inom ramen för arbetet med direktupphandlingar.

Arbetet med att säkerställa lokalbehovet för förvaltningens verksamheter ska genomsyras av tydliga behovsprövade kravställningar, noggranna driftkostnadsanalyser och kostnadseffektiva beslut. Prioritering ska ske utifrån nämndens samlade lokalbehov inför beställning av tillkommande lokalytor.

Arbetet med digitaliseringen intensifieras. Förskoleverksamheterna implementerar ett digitalt arbetssätt för ökad transparens mellan kollegor och ledningsteam. Målet är att det kollegiala lärandet ökar och det blir en tydligare struktur i hur verksamheten följs upp. Verktuget Planering och bedömning (POB) kommer ytterligare möjliggöra för förskoleverksamheterna att följa det enskilda barnet. Syftet är att det ska bli lättare att mäta effekter av pedagogiska arbetssätt och det förändrade kunnandet. Förvaltningen kommer att utreda användningen av digitala verktyg vid medborgardialog kopplat till investeringar i park och naturområden. Utöver detta ska möjligheterna att arbeta med digitala arbetssätt för att skapa en mer flexibel socialtjänst i samband med förändringar i lokalanvändning utredas.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Aktivt Medskapandeindex	83	82	År
 Andel elektroniska inköp	76 %	tas fram av nämnden	Tertial
 Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	100 %	tas fram av nämnd	Tertial
 Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	100 %	87%	År
 Index Bra arbetsgivare	84	85	År
 Sjukfrånvaro	7,4 %	tas fram av nämnd	Tertial
 Sjukfrånvaro dag 1-14	2,3 %	tas fram av nämnd	Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samverkan med socialnämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn av resursfördelningssystem inom funktionshindersområdet	2019-01-01	2019-12-31
 Utbildningsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med att ta fram en handlingsplan för att förbättra arbetsituationen för barnskötare och förskollärare	2019-01-01	2019-08-31

Nämndmål:

Nämndens verksamheter är resurseffektiva

Beskrivning

Förvaltningen

- har i alla upphandlingar tydliga kvalitetskrav, såsom exempelvis krav på bemanning och utbildningsnivå. Miljömässiga och sociala krav följs fullt ut
- har verksamheter som är smarta och uppkopplade, en ökad digitalisering och användandet av ny teknik som effektiviserar och utvecklar verksamheterna
- har implementerat stadens program för upphandling och inköp i förvaltningens verksamheter
- har säkerställt att införandet av kategoristyrning, gemensamma arbetssätt, processer och systemstöd får effekt i organisationen tillsammans med projekt VINST
- har en effektiv och långsiktig lokalförsörjningsprocess och säkerställer stadens kapacitet och förmåga att tillhandahålla kostnadseffektiva och ändamålsenliga lokaler utifrån verksamheternas behov. Varje ny införhyring ska bygga på fördjupad utredning och analys kring demografi, ekonomi och verksamhetsbehov.
- har en långsiktig underhållsplanering som ska ge ett rättvisande budgetunderlag.

Förväntat resultat

Andel elektroniska inköp uppgår till minst 76 %

Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningens lokalförsörjningsprocess ska ses över och checklistor ska tas fram i samverkan med verksamheterna.	2019-01-14	2019-12-31
Omförhandling av hyresavtalet för förvaltningskontoret, Bodholmsplan 2.	2019-01-01	2019-12-31
Samverka med externa aktörer i innovations- och digitaliseringsfrågor.	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

Skärholmen stadsdelsförvaltning är ett föredöme som arbetsgivare där chefer och medarbetare tar ett gemensamt ansvar för verksamhetens bästa

Beskrivning

Medarbetare och chefer

- utgår från värdegrunden som kärnan i verksamheten och de fyra värdeorden engagemang, mångfald, samarbete och mod är vägledande i beslut och agerande
- har en god arbetsmiljö och goda och trygga anställnings- och arbetsvillkor
- arbetar i en organisation med välfungerande team och ett modernt ledarskap baserat på tillit och ett inkluderande förhållningssätt
- ges rätt förutsättningar att utvecklas utifrån verksamhetens behov
- tar ett aktivt ansvar för sitt medarbetarskap respektive chefskap och bidrar därmed till verksamhetsutvecklingen och till en god gemensam arbetsmiljö
- har god kännedom om verksamhetens mål
- har rätt kompetens utifrån verksamhetens behov och utmaningar på kort och lång sikt
- är engagerade och ges förutsättningar att omsätta goda idéer i konkreta verksamhetsförbättringar, till exempel utvecklandet av digitala verktyg
- har utvecklade samarbetsytor och nätverk både inom förvaltningen och i övriga staden samt med externa organisationer
- har goda kunskaper i svenska språket
- kan hantera verksamheternas digitala stödsystem
- känner till rutinen för anmälan och hantering av kränkande särbehandling, repressalier och diskriminering
- bemöter varandra med ömsesidig respekt och det förekommer ingen diskriminering utifrån kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Övrigt

- förvaltningen är en attraktiv arbetsplats där sjuktalen är låga
- förvaltningen ökar takten i arbetet med att göra heltid till norm vid nyanställning och erbjuda ofrivilligt deltidsarbetande heltid. Användningen av allmän visstidsanställning (AVA) och andra former av otrygga anställningar minimeras och används endast på sakliga grunder
- medarbetarna upplever att chefen är tillgänglig när de behöver stöd
- orsakerna till hög personalrörlighet eller hög sjukfrånvaro är kända och hanteras såväl kortsiktigt som långsiktigt
- insatser görs för att anställa personer med funktionsnedsättning på alla nivåer, inklusive ledningsnivå
- jämställdhetsanalyser görs i enlighet med programmet för ett jämställt Stockholm.

Förväntat resultat

Sjukfrånvaron minskar och uppgår till max 7,4 %

Aktivt medskapandeindex uppgår till minst 83 %

Minst 85 % av förvaltningens medarbetare inom socialtjänstens myndighetsutövande verksamheter har kännedom om stadens handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndsbedömare

Andelen tillsvidareanställda är minst 86 %

Antalet ofrivilligt deltidanställda till högst 45 st

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel av förvaltningens medarbetare inom socialtjänstens verksamheter som har kännedom om stadens handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndsbedömare	85 %		År
♀ Andel långtidssjukfrånvaro	3,6 %		Tertial
♀ Andel medarbetare med tillsvidareanställning	86 %		År
♀ Andel medarbetare som anser att de är insatta i sin arbetsplats mål (Nivå 4-5)	92 %		År
♀ Andel medarbetare som ser framemot att gå till arbetet (Nivå 4-5)	79 %		År
Andel medarbetare som upplever att de prövar nya arbetssätt för att utveckla verksamheten	75 %		År
♀ Andel sjukfrånvaro mellan 15-90 dagar	1,4 %		Tertial
Antal ofrivilligt deltidanställda	45		År
Personalomsättning inom socialtjänstens enheter efter implementerad handlingsplan	15 %		Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetet med lika rättigheter och möjligheter utvecklas i syfte att motverka diskriminering.	2019-01-01	2019-12-31
Chefer och medarbetare i förvaltningens verksamheter för stadens invånare arbetar systematiskt med att öka eller bibehålla brukarnöjdhet utifrån verksamhetens resultat i brukarundersökningar.	2019-01-01	2019-12-31
Chefer och skyddsombud inom förvaltningen får utbildning i arbetsmiljö och hälsa.	2019-01-01	2019-12-31
Den reviderade värdegrunden implementeras inom samtliga verksamhetsområden.	2019-01-01	2019-12-31
Egen regi-verksamheterna inom områdena funktionsnedsättning, socialpsykiatri och äldreomsorg fortsätter sitt deltagande i Stockholms stads Idésluss med fokus på att utveckla fler digitala arbetssätt och införa välfärdsteknik.	2019-01-01	2019-12-31
En digital arbetsmiljöutbildning skapas för att vara tillgänglig för alla medarbetare i Skärholmen stadsdelsförvaltning.	2019-01-01	2019-12-31
En frågeenkät skickas till medarbetare som slutar inom förvaltningen i syfte att kartlägga orsaker till att medarbetare slutar.	2019-01-01	2019-12-31
En styrgrupp tillsätts med stadsdelsdirektören som ordförande i syfte att arbeta med att minska andelen ofrivilligt deltidanställda medarbetare till år 2021.	2019-01-01	2019-12-31
Ett "chefstraineé" program inrättas enligt pilotsatsning inom verksamhetsområde funktionsnedsättning för att bidra till en långsiktig chefsförsörjning inom förvaltningen.	2019-01-01	2019-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Ett arbete med kompetensförsörjningen vidareutvecklas och aktiviteter enligt förvaltningens kompetensförsörjningsplan genomförs.	2019-01-01	2019-12-31
Forum för samarbete och erfarenhetsutbyte skapas inom förvaltningen och med angränsade stadsdelsförvaltningar.	2019-01-01	2019-12-31
Föreläsningen "Arbetsglädje - ja tack!" erbjuds till flertalet medarbetare inom avdelningen för omsorg om äldre, personer med funktionsnedsättning och socialpsykiatri. Föreläsningen är en aktivitet i avdelningens arbete för att öka medarbetarnas hälsa och förbättra arbetsmiljön.	2019-01-01	2019-12-31
Förutsättningar skapas för att medarbetarna ska kompetensutvecklas i digitala arbetsätt och användning av digitala verktyg och AI.	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen ansöker om medel för att anställa inom äldreomsorgen och hemtjänsten, som har svenska som andraspråk, ges möjlighet att höja den språkliga kompetensen i både tal och skrift.	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen arbetar för att anställa personer med funktionsnedsättning på alla nivåer, inklusive ledningsnivå, och utveckla arbetsmarknaden för att öka tillgängligheten. Förvaltningen deltar i projektet "fler vägar in - breddad rekrytering" som enda stadsdelsförvaltning. Projektet ägs av Arbetsmarknadsförvaltningen och syftar till att fler personer med funktionsnedsättning ska anställas.	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen fortsätter kompetensutvecklingsatsningen "Läslifftet" som primärt riktar sig till förskollärare och bygger på kollegialt lärande med stöd av handledare. Barnskötarna får del av utbildningen från hösten 2019.	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen skapar en digital introduktion för nyanställda. Det kommer att ske i samarbete med Älvsjö och Hägersten-Liljeholmen stadsdelsförvaltningar, en arbetsgrupp är tillsatt.	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen tar fram en 3 årig hälsostrategi i syfte att öka hälsan och förbättra arbetsmiljön. Fokus kommer att vara på psykisk ohälsa.	2019-01-01	2021-12-31
Förvaltningens stödfunktioner och ledning prioriterar stöd till verksamheter med hög sjukfrånvaro och/eller hög personalrörlighet.	2019-01-01	2019-12-31
Handlingsplaner skapas för att systematiskt arbeta med att minska antalet AVA anställningar.	2019-01-01	2019-12-31
Inom ramen för handlingsplanen för att förbättra arbetsituationen för socialsekreterare och biståndsbedömare fortsätter förvaltningen att ha månadsvisa avdelningsfika för socialtjänstens medarbetare.	2018-01-01	2019-12-31
Medarbetare inom socialtjänsten får en gedigen introduktion och rätts säkerhet och likställdhet i myndighetsutövningen säkerställs. Arbetet med handlingsplanen för att förbättra arbetsmiljön för socialsekreterare och biståndsbedömare fortsätter.	2019-01-01	2019-12-31
Medarbetare och chefer arbetar vidare med kompetenshöjande aktiviteter inom HBTQ-frågor för att minska risken att invånare och medarbetare utsätts för diskriminering eller kränkande särbehandling.	2019-01-01	2019-12-31
Medel söks för att skapa förutsättningar för tillämpning av ett modernt ledarskap genom chefsutvecklingsinsats med inriktning "Leda i förändring" (Change management).	2019-01-01	2019-12-31
Rutiner för hantering av hot och våld vidareutvecklas i syfte att på ett förebyggande sätt stödja medarbetare som utsätts för hot och våld vid myndighetsutövning.	2019-01-01	2019-12-31
Utbildningstillfällen skapas för att utveckla och säkerställa att förvaltningens chefer har god kunskap om kompetensbaserad rekrytering och rekryteringsprocessen.	2019-01-01	2019-12-31

Uppföljning av ekonomi

Nämndens ekonomiska förutsättningar

Kommunfullmäktiges förslag till driftbudget för stadsdelsnämnden år 2019 är netto 1 203,9 mnkr. Jämfört med föregående år har budgeten minskat med 1,7 mnkr. Flera av nämndens verksamheter är budgeterade efter prestationer.

Kommunfullmäktige tilldelar ekonomiska medel till stadsdelsnämnderna enligt ett fördelningssystem, där resurserna i huvudsak fördelas efter stadsdelsområdenas socioekonomiska struktur och genom schablonersättning per prestation. Stadsdelsnämnderna får sina medel tilldelade som ett anslag. Inom ramen har stadsdelsnämnderna möjlighet att omdisponera anslaget och prioritera mellan verksamheterna, så länge de följer de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige fastställt.

Investeringsbudgeten för år 2019 är 12,1 mnkr, varav 1,3 mnkr är till maskiner och inventarier och 10,8 mnkr till stadsmiljöverksamhet.

I den nedanstående tabellen visas, per verksamhetsområde, prognosen för 2018, nämndens budget 2018 exkl. av KF beslutade prestationsförändringar och budgetjusteringar under året samt budget för 2019. Prestationsförändringar- och prestationsjusteringar tillkommer under året för 2019.

Verksamhet, netto mnkr	Beräknad prognos 2018	Nämndens budget 2018*	Nämndens budget 2019
Nämnd och administration	40,7	39,5	47,6
Individ- och familjeomsorg	188,7	179,6	178,3
<i>varav socialpsykiatri</i>	40,4	38,1	38,2
<i>varav BoU</i>	91,9	90,9	91,0
<i>varav Vuxna</i>	32,4	25,6	27,3
Stadsmiljö	20,2	19,6	22,2
<i>varav räntor & avskrivningar</i>	10,7	10,7	11,4
Förskola	203,1	219,3	212,7
Äldreomsorg	313,7	320,5	321,1
Funktionsnedsättning	293,6	284,7	286,3
Fritid och kultur	18,0	17,8	18,1
Arbetsmarknadsåtgärder	20,7	18,5	16,1
Ekonomiskt bistånd	101,7	102,0	99,2
<i>varav handläggning</i>	33,9	33,9	29,0
Övrig verksamhet	6,1	4,1	2,4
Differens mot KFs budget	1 206,5	1 205,6	1 203,9

* Budget exkl. prestationsförändringar och budgetjusteringar

Nämnd och förvaltningsadministration

Verksamheten består av nämnd, stab, administrativ avdelning, samhällsplanering,

säkerhetssamordning, information och medborgarkontor.

Stadens resursfördelningssystem anvisar inte särskilda medel till nämnd, ledning och förvaltningsadministration, utan detta omfördelas från andra verksamhetsområdens budgetramar.

För 2019 budgeteras totalt 47,6 mnkr, vilket är en ökning om 8,1 mnkr jämfört föregående år. Den ökade budgeten beror dels på en förvaltningsövergripande buffert avseende oförutsedda händelser som inte inrymdes föregående år samt personalförstärkning främst inom områdena kommunikation och lokaler.

Individ- och familjeomsorg

Verksamheten består av socialt arbete med barn, unga och vuxna samt socialpsykiatri. Budgeten för hela verksamhetsområdet är 1,3 mnkr lägre jämfört med föregående år.

Inom socialpsykiatrin samt enheten för barn och unga är det endast marginella skillnader mot föregående år. Inom vuxna ökar budgeten med 1,7 mnkr vilket är hänförligt till ökade insatser.

Resterande minskning är hänförlig till minskade handläggningskostnader. Prioriteringar för året är att erbjuda evidensbaserade insatser utifrån individens behov och fortsätta arbetet med att kvalitetssäkra system för uppföljning som ger möjlighet till att nära kunna följa kostnadsutvecklingen.

Förvaltningen tar i budgeten hänsyn till förväntade kostnader och statliga intäkter för ensamkommande flyktingbarn och nyanlända. Dessa är mycket svårprognostiserade.

Under 2019 kommer ett fortsatt kostnadsmedvetet arbete prioriteras. Utvecklingen av vårdkostnader inom verksamhetsområdet Vuxen och Socialpsykiatri följs noggrant. Förvaltningen ser en utmaning i att kommande budgetår möta det ökade behovet av vård inom verksamhetsområdet Barn och unga på ett kvalitativt och kostnadseffektivt sätt.

Stadsmiljöverksamhet med avskrivningar och räntor

Verksamheten består av skötsel, underhåll och renhållning av parker, naturområden, parkvägar och naturreservat. Verksamheten, förutom vinterväghållning, drivs i egen regi. Budgeten är 2,6 mnkr högre än föregående år. Ökningen beror på att medel för preventionsarbete om ca 0,95 mnkr har budgeterats under stadsmiljöverksamheten istället för under Socialtjänsten, där den budgeterats tidigare år. Resterande ökning hänförs till indexuppräkningsprojekt samt medel för räntor och avskrivningar som uppstår från tidigare parkinvesteringsprojekt.

Stadsmiljöverksamhetens största utmaning i kommande budgetår blir att upprätthålla god kvalitet i park- och markskötsel.

Förskola

Förskoleverksamheten består bland annat av förskolor, öppna förskolor, specialförskolan Clavis för autistiska barn samt en introduktionsförskola och barnomsorg på obekvämt arbetstid. Medel kommer att sökas för introduktionsförskola om ca 1,5 mnkr.

Grundschablonen per barn har ökat med 2,0 procent för 2019. Resultatenheterna tilldelas, som föregående år, 80 procent av grundschablonen för att täcka sina verksamhetskostnader.

Enheterna får utöver schablonen en peng för språkutveckling och stöd till barn i behov av särskilt stöd.

Budgeten för 2019 är 6,6 mnkr lägre jämfört med 2018. Minskningen beror på barnantalet i förskolan minskar i jämförelse med föregående år.

Under 2019 kommer förvaltningen att utöka med ytterligare en resultatenhet, totalt kommer det finnas sex resultatenheter inom förskoleverksamheten. Detta har budgeterats för och resulterat i 0,7 mnkr i ökade nettokostnader.

Äldreomsorg

Verksamheten omfattar insatser primärt inom ordinärt boende respektive vård- och omsorgsboende samt vissa stödverksamheter för brukare 65 år och äldre. Budgeten ökar med 0,6 mnkr jämfört med förra året och ökningen är hänförlig till ökade kostnader i samband med indexupphöjningen av vårdkostnaderna.

Ersättningsnivåerna inom hemtjänstverksamheten höjs med 2,5 procent. Nivåerna höjs med 2,6 procent inom vård- och omsorgsboende samt 2,5 procent inom dagverksamhet för äldre. Behoven inom äldreomsorgen, avseende hemtjänsttimmar och boendeplaceringar ökar jämfört med föregående år. Förvaltningen ser en utmaning i detta och kommer att följa kostnadsutvecklingen noggrant med målet att ha en budget i balans.

Den största utmaningen inom vård- och omsorgsboende för dementa inom egen regi, kommer att bli att bibehålla en hög beläggningsgrad under 2019.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Verksamheten omfattar insatser för personer med funktionsnedsättning i åldern 0 – 64 år. Budget är 1,6 mnkr högre än föregående år vilket är hänförlig till indexuppräknings. Ersättningsnivåerna för prestationsrelaterade insatser(LSS-peng) har för 2019 höjts med 1 procent.

Det fasta anslaget uppgår till 51,3 mnkr och ska täcka kostnaderna för alla insatser inom socialtjänstlagen, de mindre resurskrävande LSS insatserna samt kostnader av turbundna resor. Behovet för de berörda insatserna beräknas dock bli större jämfört med det fasta anslaget.

Förutsättningarna för en budget i balans under 2019 är fortsatt kostnadsmedvetet och rättssäkert arbete. Förvaltningen ser bland annat över möjligheten till att sänka kostnaderna för externa placeringar utanför LOV. Systematiska genomgångar av dyra avtal kommer att prioriteras under 2019.

Fritid och Kultur

Fritidsverksamheten utförs av Fryshuset. Stadsdelsförvaltningen har ansvar för lokaler, lokaldrift och kolloverksamhet. Budgeten för 2019 är 0,3 mnkr högre jämfört med föregående år och är hänförlig till indexuppräknings.

Fryshuset ska fortsätta att utveckla och anpassa verksamheten efter målgruppens behov. Ett nytt avtal för fritidsverksamheten kommer att upphandlas under 2019.

Arbetsmarknadsåtgärder

Budgeten för 2019 uppgår till 16,1 mnkr. Minskningen om 2,4 mnkr från föregående år beror

på en planerad organisationsförändring där en del av verksamheten flyttas. I budgeten prioriteras Stockholmsjobb och OSA anställningar. Under 2019 har stadsdelsförvaltningen som ambition att anställa 700 feriearbetande ungdomar och satsa på Stockholmsjobb.

Ekonomiskt bistånd

Budgeten för 2019 inklusive handläggare uppgår till 99,2 mnkr vilket är en minskning med 2,8 mnkr jämfört med föregående år. Förvaltningen ser en fortsatt trend av minskning av hushåll som erhåller ersättning men också en ökning för boendekostnader.

Resurserna för handläggningen är för 2019 detsamma som 2018. Minskningen av budgeten 2019 förklaras dels med att de centrala overheadkostnaderna för handläggningen istället budgeteras centralt och dels mot bakgrund av en felbudgetering.

Övrig verksamhet

Budgeten för 2019 uppgår till 2,4 mnkr och avser medel för samhällsvägledning för nyanlända, vilket är 1,7 mnkr lägre än vad som var budgeterat 2018. Minskningen är hänförlig till att förvaltningen erhållit externa medel för finansiering av delar verksamheten.

Investeringar

Investeringsplanen omfattar två delar, dels för verksamheten inom stadsmiljö dels för nämndens inköp av inventarier och maskiner. Totalt uppgår nämndens investeringsbudget till 12,1 mnkr.

Parkinvesteringar om 10,8 mnkr

- Parkinvestering Sättradalsparken (pågår 2018-2020 och finansieras med parkinvesteringsmedel som tilldelas från Trafiknämnden).
- Upprustning Vårgården efter medborgarbudgetprocess (pågår 2018-2020 och finansieras av trygghetsmedel samt Trafiknämndens Grönare Stockholm-medel)
- Spontanidrott Bredängs bollplan (pågår 2018-2020 och finansieras av nyckelinvesteringsmedel samt Exploateringskontorets Grönkompensationsmedel och eventuellt trygghetsmedel)
- Löpande upprustning/utbyte av parkbänkar, skräpkorgar, lekutrustning, markbeläggning i parker och parkvägar samt övrig parkutrustning.

Inventarier och maskiner 1,3 mnkr

- inköp av inventarier och maskiner

Fryshusets verksamhet i Skärholmen

Skärholmens stadsdelsförvaltning har beslutat att tillfälligt stänga lokalen Ungdomens Hus där Fryshuset driver verksamhet för barn och unga på uppdrag av stadsdelsnämnden. Bakgrunden är att ett antal åtgärder behöver vidtas för att förstärka brandskyddet i lokalen och öka säkerheten för besökare och personal. Ett förstärkt brandskydd skulle också göra det möjligt för Fryshuset att ta emot fler besökare.

Förvaltningen har under hösten, tillsammans med fastighetsägaren, försökt ta fram vilka åtgärder som behövs vidtas för att förstärka brandskyddet. Detta har inte varit möjligt inom ramen för stadens regler och riktlinjer. Fastighetägaren har inte visat sig villig att ta ansvar för

investeringen. Inför julhelgen gjorde förvaltningen bedömningen att lokalen skulle stängas i avvaktan att åtgärderna kan genomföras. Förvaltningen begär härmed investeringsbudget. Nämnden begär en investeringsbudget. En mer specificerad redovisning görs i samband med T1.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Förvaltningen planerar ingen försäljning av anläggningstillgångar.

Resultatenheter

Det finns fem resultatenheter inom förskoleverksamheten. Under 2019 kommer förvaltningen att minska antalet förskolor inom två av enheterna och utöka med ytterligare en resultatenhet till totalt sex resultatenheter. Detta för att få bättre kontroll och styrning i verksamheten och öka det närvarande ledarskapet. Resultatenheternas ekonomiska förutsättningar regleras på samma sätt som tidigare år och i samband med verksamhetsberättelse 2018 kommer de två berörda resultatenheternas fonder att omfördelas enligt den nya organisationen.

Resultatenheterna är:

1. Bredäng (Odd Fellow 15-17, Ålgrytevägen 101, Bredängstorget 29, Concordiavägen 29)
2. Sättra (Kråksättrabacken 103, Frösättrabacken 48, Björksättravägen 53, Sättragårdsvägen 8)
3. Skärholmen (Eksättravägen 192, Eksättravägen 227, Eksättravägen 229, Eksättravägen 333)
4. Skärholmen/Vårberg (Idholmsvägen 79A, Stångholmsbacken 97-99, Falkholmsgränd 40, Vårbergsplan 22, Vårholmsbackarna 114)
5. Vårberg (Rönholmsgränd 42, Duvholmsgränd 16, Vårbergsvägen 64, Torpgläntan 8)
6. Södra Bredäng (Frimurarvägen 7-9, Bredängs allé 46, Bredängs allé 49) **NY enhet**

Verksamhetsprojekt (driftprojekt)

Förvaltningen har inte några betydande projekt som inte är en investering

Budgetjusteringar

Förvaltningen ansöker om följande medel i verksamhetsplan 2019:

Förvaltningen föreslår nämnden att ansöka om 1,5 mnkr för "introduktionsförskola". Införandet av introduktionsförskolan ger resultatet att fler barn blir inskrivna i förskolan och introduktionsförskolan blir därför ett fortsatt viktigt arbetssätt för att öka inskrivningsgraden.

Förvaltningen föreslår nämnden att ansöka 1,0 mnkr för att fortsätta arbetet för en "kemikaliesmart och giftfri förskola" med Kemikaliecentrums vägledning som utgångspunkt.

Förvaltningen föreslår nämnden att ansöka om 5,4 mnkr för "aktivitetscenter". I Skärholmens stadsdelsnämndområde finns fyra aktivitetscenter Eken, Björken (Måsholmens seniorboende), Aspen (i nära anslutning till Malsättra seniorboende) och Tallen. Tallens aktivitetscenter är beläget på Måsholmens seniorboende för döva och dövblinda och riktar sig mot den målgruppen. Stadsdelsnämndens aktivitetscenter ordnar olika typer av aktiviteter

främst för att främja social gemenskap, motverka otrygghet samt bidra till fysisk aktivitet för de boende i seniorboendena och äldre i närområdet. Medel begärs för personalkostnader, lokalkostnader och kostnader för aktiviteter. I personalkostnaderna ingår kostnader för 6 heltidstjänster.

Förvaltningen föreslår nämnden att ansöka om 0,8 mnkr för "Tryggt mottagande i hemmet", ett arbetssätt som förvaltningen avser införa under året. Målsättningen med insatsen är att skapa förutsättningar för en tryggare och mer hållbar hemgång till hemmet för den äldre.

Förvaltningen ansöker 1,4 mnkr för "kompetensutvecklingsinsatser". Medel söks för språksatsning för personal inom äldreomsorgen, för utbildning i lågaffektivt bemötande för personal inom äldreomsorgen och socialtjänsten samt för nätverksorienterad utbildning för personal inom socialtjänsten.

Förvaltningen föreslår nämnden att ansöka 1,0 mnkr för "naturreservat". Medel söks för skötsel av Sätterskogens naturreservat. Underlag för åtgärder har tagits fram i samråd med miljöförvaltningen och beskrivs i ett detaljerat program för skötsel av Sätterskogens naturreservat 2016-2020. Medel används till den årliga driften samt underhåll av naturmark och anläggningar.

Förvaltningen föreslår nämnden att ansöka 2,0 mnkr för "trygghetsskapande åtgärder". Medlen avser att användas för belysning vid utveckling av Bredängs spontanidrottsplats.

Förvaltningen föreslår nämnden att ansöka 1,0 mnkr för "klimatinvesteringar" för investeringar i växtbäddar med biokol vid kvartersparken Branten samt projektet Bredängs spontanidrott.

Förvaltningen ansöker budgetjustering om 1,2 mnkr i stimulansbidrag, för öppnandet av ny gruppboende i Sättra, Torvsättra 1.

Förvaltningen föreslår nämnden att ansöka om investeringsbudget för förstärkning av brandskydd i lokaler där fritidsverksamhet bedrivs. En mer specifik redovisning sker i tertialrapport 1.

Omslutningsförändringar

Förväntade omslutningsförändringar under budgetåret 2019 för alla verksamhetsområden uppgår till 171,5 mnkr, vilket avser ökade intäkter och kostnader utöver budgetram.

Omslutningsförändringarna avser huvudsakligen intäkter och kostnader avseende hyresintäkter och köp av platser inom vård och omsorgsboenden, försäljning av tjänster till andra nämnder såsom handläggning för försörjningsstöd, offentligt skyddat arbete, intäkter från Migrationsverket.

Omslutningsförändringar beräknas för äldreomsorgen till 75,0 mnkr som till störst del avser externa intäkter inom vård- och omsorgsboende i egen regi. För individ- och familjeomsorg till 67,0 mnkr som är för statsbidragsintäkter och försäljning av vårdplatser inom socialpsykiatri. För funktionsnedsättning till 25,0 mnkr, där merparten är för ökade LASS kostnader/ersättningar. För förskolan till 4,4 mnkr för barnomsorg på obekvämt arbetstid.

Medel för lokaländamål

Förvaltningen öppnar under mars/april 2019 en ny gruppbostad i Sättra, Torvsättra 1. Gruppbostraden innehåller sex lägenheter, varav 5 stycken om 1 rum och kök, med ytor från 36,7 - 40,2 kvm samt en lägenhet om 2 rum och kök på 53,4 kvm. Förvaltningen söker stimulansbidrag om totalt 1,2 mnkr fördelad på 0,1 mnkr för beställarstöd, 0,5 mnkr för projektering/projektering och för 0,6 mnkr för startkostnader.

Övriga ekonomiska redovisningar

Systematiskt kvalitetsarbete

Systematiskt kvalitetsarbete

Synpunkter och klagomål

Förvaltningens inställning till synpunkter och klagomål är att de bidrar till verksamhetsutveckling och utgör värdefull feedback på förvaltningens verksamheter. Varje synpunkt eller klagomål oavsett källbarare diarieförs av registrator. Synpunkten eller klagomålet skickas därefter omgående till ansvarig avdelningschef för bedömning/åtgärd. Den ansvariga avdelningen ansvarar för att återkoppla till medborgaren/brukaren så att de direkt kan svara på eventuella följdfrågor.

Registrator redovisar inkomna synpunkter och klagomål samt status för dessa till förvaltningsledningen månatligen. De ärenden där återkoppling lämnats avslutas i ärendehanteringssystemet. Resterande ärenden tas upp i nästa månads redovisning. Detta för att säkerställa att inga ärenden blir utan handläggning.

Kvalitetsutmärkelsen

I kvalitetsutmärkelsen 2018 deltog förvaltningen med sju tävlande verksamheter. Förvaltningens ledning uppmuntrar kontinuerligt enhetschefer och medarbetare till medverkan i tävlingen, och har under de senaste åren arbetat med att tydliggöra vinsterna för verksamheterna med att delta i tävlingen.

Genomarbetning av ledningssystem enligt SOSFS 2011:9

Förvaltningen kommer under 2019 ta ett omtag i arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet inom socialtjänsten och omsorgen utifrån SOSFS 2011:9. En arbetsgrupp med representanter från respektive verksamhetsgren kommer att arbeta igenom de förvaltningsövergripande processerna för att säkerställa samsyn. Arbetet kommer därefter fokuseras på huvudprocesserna inom respektive avdelning. Genom att arbeta igenom, och säkra dokumentationen av, ledningssystemet så förväntas kvalitetsarbetet ske på ett mer effektivt sätt.

Förskola

Förvaltningens förskolor utvecklar arbetet med det digitala verktyget One Note. Verktöget syftar till att ge arbetslag och ledning en gemensam plattform för planering, reflektion och analys. Ledningsorganisationen utvecklar arbetet med analyser av förskolornas pedagogiska miljöer i gemensamma forum.

Äldreomsorg

Förvaltningens hemtjänst i egen regi har under 2018 som pilotverksamhet prövat reflektion i arbetsteam. Genom att ett arbetsteam samlas för ledarledd reflektion över situationen för vissa äldre kan samsyn och lösningar på gemensamma utmaningar uppnås. Detta arbetssätt kommer permanentas inom hemtjänsten under 2019 vilket tillsammans med Silviahemscertifieringen förväntas bidra till ett stärkt teamarbete för att säkerställa kontinuitet i insatserna för de äldre.

Omsorg om personer med funktionsnedsättning och socialpsykiatri

Förvaltningens LSS verksamheter kommer under 2019 implementera ett pedagogiskt ramverk. Det pedagogiska ramverket är ett utbildningspaket som består dels av en intern utbildning skräddarsydd för medarbetarna inom LSS:en, dels en uppföljning i form av handledning ute i respektive verksamhet. Införandet av ett pedagogiskt ramverk för samtliga LSS verksamheter syftar till att säkra likvärdighet i de olika insatser som förvaltningen erbjuder.

Inom förvaltningens LSS verksamheter kommer utvalda enheter under 2019 pröva arbetssättet kollegiala observationer enligt den modell som används inom äldreomsorgen. De kollegiala observationerna blir ett komplement till förvaltningens ordinarie uppföljning och antas kunna generera underlag för utvecklingen av de delar av verksamheten som rör bemötande.

I förvaltningens gruppboheter i egen regi inom socialpsykiatri kommer metoden brukarrevision att prövas för första gången under 2019. En brukarrevision är en genomlysning av verksamheten utförd av personer som med liknande erfarenheter som målgruppen. Fokus för revisionen kommer vara brukarnas möjlighet till inflytande och grad av självbestämmande. Förhoppningen är att brukarrevisionen kan ge ett kvalitativt underlag för det fortsatta utvecklingsarbetet av verksamheten.

Socialtjänst

Under 2019 kommer dokumentation att vara ett av socialtjänstens fokusområden. Under året kommer metodutveckelnätverket inom socialtjänsten att arbeta med att tydliggöra hur dokumentation ska ske inom socialtjänsten.

För att personer med komplexa behov som behöver stöd från socialtjänsten ska få det på bästa sätt kommer socialtjänsten fortsätta arbeta med att skapa en mer sammanhållen socialtjänst med en större helhetssyn. Samrådsmötena med biträdande enhetschefer utvecklas och arbetet följs upp under året. Socialtjänsten kommer under 2019 fortsätta vidareutveckla arbetet med tidiga sociala insatser. Behovet av samhandling med andra aktörer blir större och socialtjänsten kommer arbeta för att öka möjligheterna till detta.

Stadsmiljö

Ett arbete med att ta fram ett mättnings- och uppföljningssystem för trygghetsarbetet som sker inom stadsdelsnämndsområdet utvecklas under 2019. Syftet är att systemet ska ligga till grund för kvalitetsutvecklingsarbetet och uppföljningen på förvaltningsövergripande nivå. En liknande process påbörjas kring arbetet med dialogprocesser vid investeringar i parker och andra utemiljöer.

Ett utvecklingsarbete om vad som kännetecknar bra samhällsvägledning och bra samhällsväglare påbörjades under 2018. Under 2019 kommer förvaltningen att med utgångspunkt i detta arbete ta fram och implementera en modell för hur väglarna ska kunna ge feedback till varandra och därmed ytterligare utveckla och kvalitetssäkra

samhällsvägledningen.

Administrativa avdelningen

HR-enheten arbetar systematiskt för att ständigt förbättra och utveckla organisationens HR-processer. Under 2019 utvecklas arbetet med specifika HR-relaterade nyckeltal i syfte att följa upp och analysera utvecklingen i respektive verksamhet.

Förvaltningen ska ligga i framkant och därför sker omvärldsbevakning kontinuerligt. HR-enheten följer utvecklingen på såväl arbetsmarknaden som samhället i stort för att kunna ge verktyg och stöd till respektive verksamhet, och för att utveckla HR-arbetet inom förvaltningen.

Under 2019 kommer HR-enhetens fokusområde att vara förändringsledning för chefer, nya metoder för ledarförsörjning, teamutveckling samt förvaltningens karriärutvecklingsprogram.

Innovationskapacitet

Förvaltningen kommer under 2019 ta fram en digitaliserings- och innovationsstrategi. Strategin kommer att syfta till att samla det pågående arbetet och uppmuntra förvaltningens enheter att vara innovativa och prova nya digitala arbetssätt, inom ramen för de förutsättningar som ges från staden. Detta förväntas leda till ökad nytta för invånarna i stadsdelsnämndsområdet.

För att se vilka möjligheter som finns inom området och öka den digitala kompetensen i förvaltningen åkte delar av förvaltningens ledningsgrupp till AI world conference and expo i Boston i december 2018. AI world conference and expo är en internationell mässa som handlar om digital transformation och artificiell intelligens (AI). Andra organisationer som deltog på resan var Finansdepartementet, Skatteverket, Försäkringskassan, Tillväxtverket, Vinnova, regeringens digitaliseringsråd, Malmö stad och Inera.

För att öka förvaltningens innovationskapacitet kommer under 2019 även

- förvaltningen utreda möjligheten för en eller två enheter att implementera nyttorna med machine learning (ML) och artificiell intelligens (AI)
- förskoleverksamheterna samarbeta med Stockholms universitet och Södertörns högskola
- förvaltningen i nära samarbete med Stockholm Digital Care inleda ett arbete med att utforma en testmiljö för välfärdsteknik på förvaltningens vård- och omsorgsboende i egen regi; Sätra vård- och omsorgsboende
- medarbetare inom äldreomsorgen, hemtjänsten, samt inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning fortsätta delta i projektet Idésluss för att öka förutsättningarna för innovation och kreativa idéer för att utveckla omsorgen i egen regi
- arbetet fortsätta inom förvaltningens Digitaliseringsråd med att ta tillvara på nya idéer om digitala verktyg och arbetssätt
- avsluta första fasen av projektet Medborgarkontoret 2.0. Projektet beviljades maj 2018 från SLK:s avdelning för digital förnyelse för att genomföra en kartläggning av medborgarkontorets befintliga arbetsprocesser och identifiering av utvecklingsförslag med syfte att få fler invånare att själva kunna hantera digitala verktyg och därmed

också sina egna ärenden

- visa intresse och arbeta för att förvaltningen och staden får möjlighet att delta i ett utvecklingsprojekt för automatisering av handlägningsprocessen av ekonomiskt bistånd via Sveriges kommuner och landsting (SKL)
- ta fram minst två processer som kan digitaliseras och utreda möjligheten till maskininlärning på någon av förvaltningens processer.

Övrigt